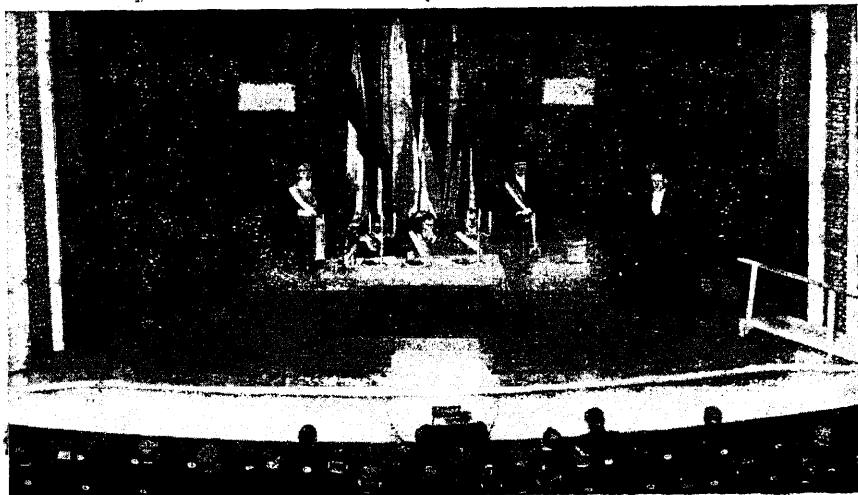

ÜLIÕPILASLEHT

№ 4

APRILLIKUU

1930

Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisuse

väljaandel ilmuvad :

„Päevaleht“ kui rahvuslik, vabameelne, kodanlik, poliitiliselt erapooletu igapäev ilmuv ajaleht. Kõige suurem, loetavam ja mõjuvam ajaleht Eestis.

„Laste Rõõm“ kui ainuke iseseisev lasteajakiri Eestis.

T. E. K.-Ü.

GRAAFIKATÖÖSTUS

valmistab kõige kiiremalt, odavamalt ja maitserikkamalt igasuguseid aktsidents-, raamatu-, kivi-, offset- ja rotatsioon-trükitöid, klišeid ja raamatuköitmistöid.

T. E. K.-Ü.

RAAMATU- JA KIRJUTUSMATERJALILADU

S.-Karja t. 23 ja t. Pikk 2

on kõige suurem, täielisem ja valikurikkam Eestis.

TALLINNA EESTI KIRJASTUS-ÜHISUS ASUB TALLINNAS PIKK TÄNAV NR. 2, OMAS MAJAS.

TELEFONID: „Päevalehe“ ja „Laste Rõõmu“ talitused 3-11 ja 23-54.
Graafikatööstuse kont. 11-08. Raamatukauplused 15-13 ja 4-94.

Ilmusid värsketest, puhastatud tubakatest valmistatud

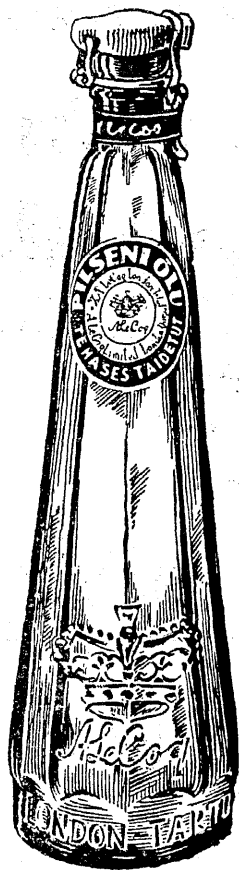
paberossid

25 tk. – 25 snt.

**Suurepärane maitse! Hea aroom!
Iga pabeross on varustatud hügieenilise vatiga.**

Meie vabrikus puhastatakse tubakat pneumaatilisel viisil tolmust ja teistest kahjulikudest lisandustest.

A.-s. A. LE COQ'i

London - Tartu

õllevabriku

õlu ja porter,

ning keedetud môdu, limonad, sooda, selters -
tuntud headuses.

R. Võsu

Veinid, napsid, liköörid

Maiustus- ja koloniaal-kaubad.

Rikkalikum valik.

∞

Õlle müük ja tellimiste vastuvõtmine.

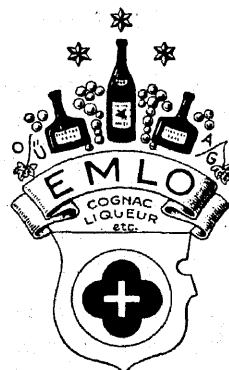
Hinnad soodsad.

SUURTURG 20, Tartu Panga majas.

Kõnetr. 7-25.

ASUT.
1920.

ASUT.
1920.

*Extra
Très
Très
Vieux*

TALLINN
PIKK 17
TEL.
16-02

*Curaçao
Cherry
Crème d'Orange
etc.*

Kondiitri-äri ja
kohvik

H. Feischner

TALLINN
HARJU 45 * TELEFON 19-50

PÕHJA EESTI Ühispank

TALLINN, LAI 1.

TELEF. 6-02.

Võtab raha hoiule

jooksvale arvele, aasta ja
kuude peale, makstes aja-
kohaseid protsente.

Annab laenusid

ja toimetab kõiki pangaope-
ratsioone.

„Estoking“ jalanõud valmistatakse
kõige uuemate mude-
lite järgi.

„Estoking“ jalanõud valmistatakse
kõige parematest
materjalidest.

„Estoking“ jalanõud on seepärast
nägusad ja vastu-
pidavad.

„Estoking“ jalanõud on seejuures
võrdlemata odavad.

„Estoking“ jalanõud on igalpool
tuntud ja nõutavad.

Vabriku kaitsemärk

Estoking
Tallinn

Le Locle Schweiz

Asutatud 1826. a.

A./S.

H-y Moser & Ko

Tallinn, Pikk 19. Telef. 22-67.

Soovitab rikkalikumas valikus

tasku- ja käeuurisid

maailmakuulsast H-y Moser & Cie
vabrikust Le Locle Schweiz.

Seina-, lauä- ja sõratuskel-
lasid, kette ja käevõrusid,
kuld- ja plaqué.

Parimat Rootsi kristalli.

TARTU PANK

Keskasutus Tallinnas
Algasutus Tartus

Asutatud 1868. a.

OSAKONNAD
AGENTUURID

Viljandis, Pärnus, Põltsamaal, Võrus ja Rakveres
Narvas, Tarvastus, Väandras

TOIMETAB KÕIKSUGU
PANGAOPERATSIOONE

KORRESPONDENDID
kõigis tähtsamates välismaa linnades.

EPHAG

*hamba-
pastaga*

hoiate hambad valged ja terved.

Meie vabrikus pu-
 hastatakse tubakat
 pneumaatilisel viisil
 tolmust ja teistest
 kahjulikkudest
 // lisandustest. //

SUITSETACE LAKERME PABEROSSE

25T.
62S.

20T.
50S.

20T.
35S.

25T.
35S.

20T.
25S.

25T.
25S.

25T.
15S.

A.-S.

„Laferme“

Tallinn.

ÜLIÕPILASLEHT

EESTI ÜLIÕPILASKONNA HÄÄLEKANDJA

IX Edustuse valimised

22—23—24. märtsil.

Tänavustel Edustuse valimistel esines 7 nimekirja. Valimisnimekirja järele valimisõiguslasi oli **3882**. Valimas käis **2375** (resp. **61,2%**), neist välismaalasi **97**. Tühistati 5 häält. Häälejägaja oli seega **79**. Läänudaastaste — VIII Edustuse valimistega võrreldes on seega tõusnud valimaskäinute arv, ehkki valimisõiguslaste arv väiksem.

Järgnev tabel annab ülevaate üksikuile nimekirjadele antud häältest ja saadud kohist Edustuses (sulgudes läinud aasta andmed).

N i m e k i r j a		S a i	
nr.	nimetus	hääli valimistel	kohti
1 (2)	Saksa Üliõpilaste Rühm	173 (157)	2 (2)
2	Üliõpilaskogude Liit	106 (läinud aastal ei esinenud)	1
3 (3)	Organiseerumatud	192 (183)	2 (2)
4 (1)	Vene Ühendatud	207 (193)	3 (3)
5 (4,7,8)	Üliõpilasseltside ühendatud (Üliõpilasseltside Liit, Eesti üliõpilasseltsid: Eesti Üliõpilaste Selts, Eesti Naistüliõpilaste Selts, ENÜS „Ilmatar“, EÜS „Huljehiis; Radikaalsete ja sotsialistlikkude üliõpilaste ühine)	779 (220 + 473 + 117 = 810)	10 (3 + 6 + 1 = 10)
6 (6)	Juudisoost Üliõpilaste ühine.	88 (119)	1 (2)
7 (5)	Eesti Korporatsioonide Rühm	825 (863)	11 (11)

Ülejääkide suhtes olid kokku leppinud Eesti Korporatsioonide Rühm Üliõpilaskogude Liiduga — Üliõpilasseltsid Organiseerumatute ja Juudisoost üliõpilastega. — Sakslased venelastega. Need kokkulepped aga ei avaldanud kohtade jaotamisele mõju, kuna viimase kandidaadi viisid sisse ülejääkidega küll Üliõpilasseltsid, Venelased ja Eesti Korporatsioonid, kuid neil olid suuremad ülejäägid ka ilma teiste ülejääkidega ühinemiseta.

Esimese kandidaadina pääses IX Edustusse praegune Üliõpilaskonna esimees ksv! Hugo Paalman, kuna häälte lugemisel Korplide rühm kõige enne sai arvu **79** häält täis.

Seega siis uue Edustuse koosseis kujuneb järgmiselt:

Nimekirja nr. 1 (Sakslased) kandidaatest — Felix Leckbandt, Heinz-Jürgen Lotz.

Nr. 2 (Üliõpilaskogud) — Anton Kruus.

Nr. 3 (Organiseerumatud) — Fridrich Olup, Otto Tubarik.

Nr. 4 (Venelased) — Nikolai Fuchs, Vladimir Kaumann, Margarita Lensin.

Nr. 5 (Üliõpilasseltsid) — August Ostrat, Hella Rutoff, August Valkenklaui, Bertram Karro, Aleksei Kallits, Anna Muni, Albert Marmor, Eduard Sitska, Jaan Ots, Kirill Muhhel.

Nr. 6 (Juudisoostüliõpilased) — David Pasternack.

Nr. 7 (Eesti Korporatsioonid) — Hugo Paalman, Erich Siil, Evald Tikenberg, Amanda Peri, Peeter Järve, Valter Pärtelpoeg, Georg Vahrberg, Marta Osche, Andres Kiimann, Erika Veidenbaum, Johannes Pärn.

Järgmine tabel annab ülevaate kõigist Edustuse valimistest.

Valimiste aeg	Mitmes Edustus	Esinenud nimekirjade arv	Valimisõiguslaste üldarv	Väljamaalasi	Hääli antud	Valimiskäijate %	Valimisjärgaja
10/11. dets. 1920 . .	I	7	1507	?	857	56	25
25/26/27. nov. 1922 .	II	10	3132	123	1958	62	65
3/4/5. dets. 1923 . .	III	7	3905	46	1889	48,6	63
28/29/30. nov. 1924 .	IV	7	4213	73	2259	53,6	74
28/29/30. nov. 1925 .	V	9	4363	13	2443	56,5	61
28/29/30. nov. 1926 .	VI	9	4651	?	2609	56,1	86
24/25/26. märts. 1928	VII	9	4034	ca 100	2287	55,3	76
16/17/18. märts 1929	VIII	8	4159	118	2326	55,9	77
22/23/24. märts 1930	IX	7	3882	97	2375	61,2	79

Rühmade järele hääli¹⁾ ja kohti²⁾ on saadud I—IX Edustuses järgmiselt:

Rühmitused	I 1920	II 1922	III 1923	IV 1924	V 1925	VI 1926	VII 1928	VIII 1929	IX 1930
Korporatsioonid	245-9	386-6	454-7	538-7	576-7	597-7	581-7	863-11	825-11
Seltsid ³⁾	261-9	538-8	777-12	844-11	906-11	930-11	767-11	810 ⁴⁾ -10	779-10
Radikaalsed ja sotsialistlikud	—	—	—	—	—	—	111-1	117 ⁵⁾ -1	—
Radikaalsed	—	—	—	—	—	97-1	—	—	—
Proletaarlised	—	—	55-1	—	—	—	—	—	—
Sotsiaal-filosoofilised	—	61-1	—	—	—	—	—	—	—
Organiseerumatud	139-5	220-3	103-2	191-3	331 ⁶⁾ -4	280-3	259-3	183-2	192-2
Üliõpilaskogud (Maa-alalised)	—	182-3	149-3	184-3	144-2	175-2	121-2	—	106-1
Sakslased	98-3	251-4	221-3	257-3	220-3	202-2	180-2	157-2	173-2
Venelased	29-1	83-1	—	126-2	147-2	205-3	182-3	193-3	207-3
Juudid soost	83-3	112-2	130-2	108-1	119-1	123-1	84-1	119-2	88-1

Peale selle on esinenud „erapooletu sportlaste rühm“ II Edustuses: 57 häält — 1 koht ja „rohu-teadlased“ II Edustuses: 53 häält — 1 k.

1) Trükitud hariliku kirjaga.

2) Rasvaselt.

Eesti Korporatsioonide Liidu XV aastapäev.

22. ja 23. märtsil pühitses EKL! oma 15. aastapäeva.

EKL! on kõige vanem eesti üliõpilasorganisatsioonide liit. Tema tekkis sel ajal, kui otsiti teid eesti üliõpilasorganisatsioonide keskkorraldise loomiseks. Otsest tõuget andsid veel tol ajal mitmesugused lahkeliidid aru- ja läbisaamatused üksikorganisatsioonide vahel. Praegu kuulub EKL!i kuus vanemat eesti korporatsiooni (vanaduse järjekorras — Vironia, Fraternitas Estica, Sakala, Ugala, Rotalia ja Revelia). EKL! otsustava organi moodustavad kõigi konventide eestseisused, kus igal korporatsioonil on üks hääl. — Pideva organina esineb ka S!C! (senioride konvent), kes jooksvamaid küsimusi lahendab. Alaliselt funktsioneerib L!K! (Liidu kohus), kes arutab ja määrab karistused liitu kuuluvate orgilide liikmete korrarikumiste eest. EKL! on aja jooksul kujunenud kindlailmeliseks ja tihedaks organisatsiooniks, kes kindlamalt seob üksikkonvente kui lihtne

EKL!i konv! konv! eestseisused: Vironia, Frat! Estica, Sakala, Ugala, Rotalia ja Revelia.

lepingu alusel seisev liit. Edaspidises suunas on tarvilikuks leitud omavahelist seost veelgi süvendada.

Selles mõttes tähtsündmuseks kujunesid ka EKL!i 15. aastapäeva puhul ettevõetud üld- ja töökoosolekud ning pidustised.

Neist kõige tähtsamaks tuleb lugeda

EKL!i kuuluvate konventide Vilistlaskogude Liidu lepingu sõlmimist.

See leping kirjutati alla kõigi konventide vilistlaste ja tegevliikmete ühisel töökoosolekul Kait-

Pikemalt praegu analüüsimate neid põhjusi, millest tingitud üksikute rühmade esindajate arvu kõikumised, märgime vaid VIII ja IX Edustuse suuremate rühmituste — Korporatsioonide ja Seltside suhtes, et nende liikmestikkude arv umbkaudselt vastab esindajate suhtele Edustuses, kuna korplide liikmete arv on kogusummas suurem seltsides olevatest kaasvõitlejate hulgast. Organiseerumatute esindajate arv on väiksem, kui nende suhteline hulk ülikoolis. Peamiselt näib seda mõjustavat mittevõimalus ksv! ksv! valimistele minekut kohustada. Võib-olla ka, et nende hulgas on suurem % Tartust eemalviibijaid.

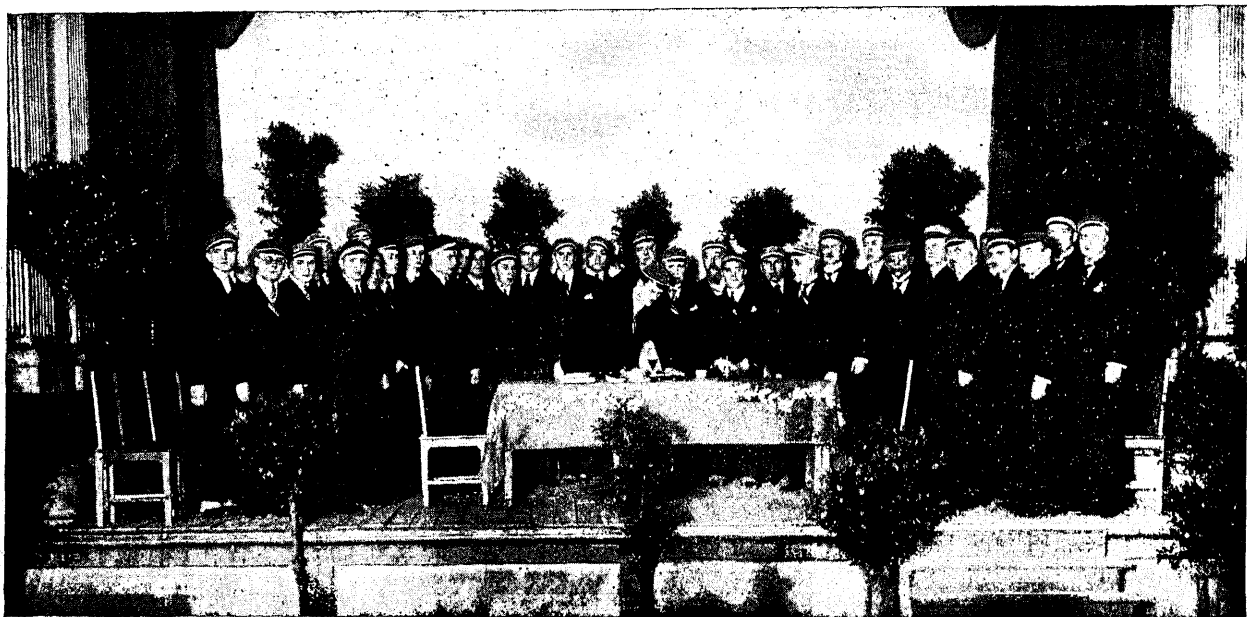
Ometi need võrdlemisi stabiliseerunud vahekorrad lasevad uuesti üles kerkida Edustuse organisatsiooni põhilise ümberkorralduse küsimuse. Arvame sellejuures järgmine kord pikemalt peatuda.

3) Lähtudes IX Edustuses esinevaist rühmitusist, ätame ruumpuudusel tabelist välja üksikute seltside erirühmad, mis küll Edustustes iseisvatena, koguni vastasrinnetena esinesid, kuid mille detailsem vaatlemine siia ei mahu.

4) Siia juure on arvatud ka radikaalsete ja sotsialistlikkude üliõpilaste nimekiri, kuigi see VII Edustuses on võetud iseseisva erinimekirjana. IX Edustuses on ta ühinenud juba valimistel seltsidega.

5) See arv on 810-le juure arvatud (vrld. eelmine märkus).

6) Siia juure arvatud „rahvuslikul alusel“ seisvate org-matute rühma nimekiri (58 häält).

EKL! Vilistlaste Liidu lepingu allakirjutamine 22. III 30.

semaleva ruumes 22. märtsil. Selle liidulepingu kui ka EKL'i üldise koostöö tähtsamat võimalusist tuleb märkida tarvilikuks leitud ühised üritused, eriti ka rahvuslikul ja rahvuskultuuri alal, kuna on osutunud, et sarnastel kindlapiirilistel ja piiratud liikmearvulistel organisatsioonidel üksikult nende sihtide taotlemisel, mis ulatuvad kaugemale otsestest kasvatusülesannetest, on raske ja sageli võimatugi rakendada üksikalalistele kultuurtöödele, kuna aga kogu EKL'i ulatuses on suuremad võimalused nii erialalistelt jõududelt kui ka majanduslikudelt olukordadelt. See on seda tarvilikum, et ühe üliõpilasorganisatsiooni otsene sidumine mõne erialalise ülesandega on arvestades meie organisatsioonide tüüpe, kus puudub teaduskondliku koondumise printsiip, otseselt segav organisatsiooni loomulikule arenemisele, kuna ta siis on sunnitud oma elus arvestama kõrvalisi mitteorgaanilisi tegureid. Ei saa näit., olles kui rahvuslikul alusel seisev eritea-

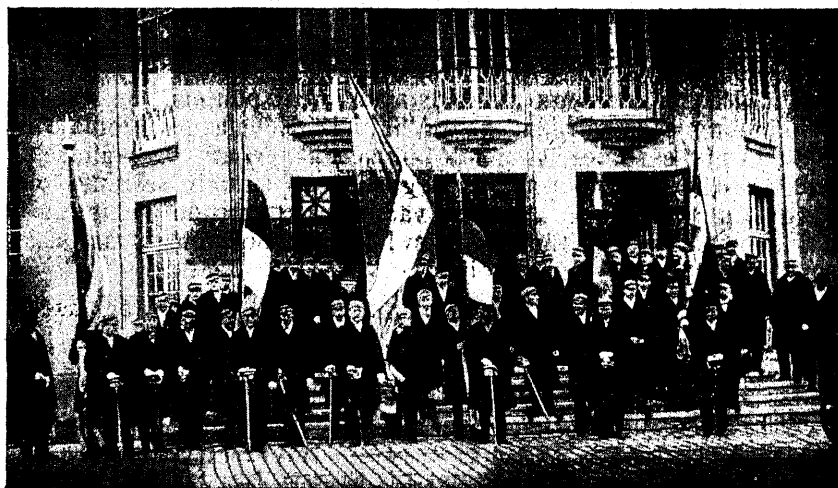
duskondade liikmetest koosnev organisatsioon tahes, hakata eriti harrastama näit. mõnda etnograafilist eriküsimust, kui rahvuslik see ka ei oleks.

Teise tähtsama küsimusena oli töökavas

hõimuküsimus.

Oma aastapäeva puhuks oli EKL'i otsustanud oma ühekordset hõimustipendiumi muuta kestvaks stipendiumiks Tartu Ülikooli juu-

res soomlasist üliõpilastele (700 krooni aastas). Ühes sellega tõusis põhimõtteliselt üles eesti korporatsioonide rahvuslikkuse mõiste laiendamine ka soomlaste peale, lähtudes seisukohast, et mõlemate rahvustunnete nii põhiolemus kui suund on sama. Pealegi on neljal eesti korporatsioonil juba teostunud sõpruslepingud vennasrahva üliõpilasorganisatsiooniga.

EKL li konventide lipud väljuvad aktuselt.

Üliõpilaskonna töös

leiti tarvilikuks jätkata tegusat tööd eriti nende ülesannete teostamiseks, mis seni peamiselt kavatsetuna figureerinud, ja otsiti lahendust üliõpilaskonnas esinevate lahkkelide kaotamiseks, mil alal just eesti korporatsioonidel kui kõige suuremal Edustuserühmal eeskätt ülesandeid. Deklareeriti, et just korporatiivne kasvatusprintsip nii riiklikus elus kui üliõpilaskonnas süvendab enesedistsipliini ja kohusetunnet,

mis mõttes ka tekkinud väikekorplid on viimasel ajal näidanud oma ülesannetest õieti arusaamist.

Sisemise elu ülesannetelt oli tähtsamaid

EKL! vahelise keskraamatukogu organiseerimine, millega üheskoos tõsteti üles perioodiliste väljaannete teostamise küsimused.

Pidulikumaks ja ühtlasi sisemise kokkukuuluvuse konkreetsemaks väljendiseks kujunes Frat!

Estica vil! Treumanni ettepanek

sinasõprus

sõlmida kõigi Eesti Korporatsioonide Liitu kuuluvate konventide kaasvõitlejate ja vilistlaste vahel, mis vastu võeti *per acclamationem*.

Pääle töökoosoleku oli jumalateenistus Ülikooli kirikus, ühine aktus pühapäeval 23 märtsil ja õhtul ühine kommerss ühes venestusega.

Vastastikused külaskäigud konventides kestsid keskööni.

Eesti korporatsioonid ja EKL!

J. Uluots.

Inimkonna ees on alati seisnud üks probleem, suur ja tõsine: lahendada lahkkelisid vanade ja noorte, vanema ja tõusva põlve vahel.

Õnnetud on need perekonnad ja riigid, kus see probleem pole lahendatud; õigel teel aga perekonnad ja rahvad, kes seda mõistnud lahendada.

Käesolevas asjas on meil kaks äärmist näidet.

Lääne-Euroopas, nimelt Inglismaal, on noorsugulaste kasvatamine, ka kõrgemates õppeasutustes, omandanud traditsioonilist põlvest põlve minevat kuju. Tagajärjed on silmnähtavad. Järgnevate põlvete järjekordsed pingutused on teinud väikesest Briti riigist hiigla Briti impeeriumi, suurema, mida inimkond kunagi näinud.

Teise äärmuse moodustas tsaariaegne Venemaa. Ka siin oli põlvete pingutustel loodud hiiglarilik. Kuid selle hiiglase kehas, kõrgemates õppeasutustes, koguti ja organiseeriti noorsugu selleks, et noored lõhuks ja hävitaks seda, mis vanemad olid loonud. Tagajärjeks oli see, et ühed jätkasid üliõpilaspõlve ideaale pöranda all ja pöranda peal, teised aga astusid vanema põlve ridadesse ja sellega võitlesse oma üliõpilaspõlve paremate sõp-

rade vastu. See oli traagika üksikute elus. Aga see oli ka traagika riigi elus. Mina ei eksi vist mitte, kui ütlen, et Vene keisririigi langemise saatustikumaks teguriks oli vanade ja noorte vahel läbikäimatu kuristiku arendamine, just ülikoolinoorsoo seas.

Eesti Vabariigi Tartu ülikooli noorsoo arendamine on sündinud kahe äärmuse vahelisel teel. Tartu ülikool ei ole endale ametlikult seadnud ülesandeks otseselt kasvatada üliõpilaskonda, nagu traditsiooniliselt sünnib inglise kolledžides. Vististi esialgse teadva kavatsuseta, kuid praktilise mõistuse osava instinktiga on leitud teine soodne tee. Eesti korporatsioonides ja osalt korporatsioonide taolistes seltsides on kujunenud viisiks, et vanem põlv moodustab ühes õppiva noorsooga üksuse, vilistlaskond ja üliõpilaskond ühe terviku. Sellega hoitakse alal mitteametlikult, aga seda sügavamalt side, vanade ja noorte vahel, kontinuiteet vanema põlve ja noorema põlve vahel.

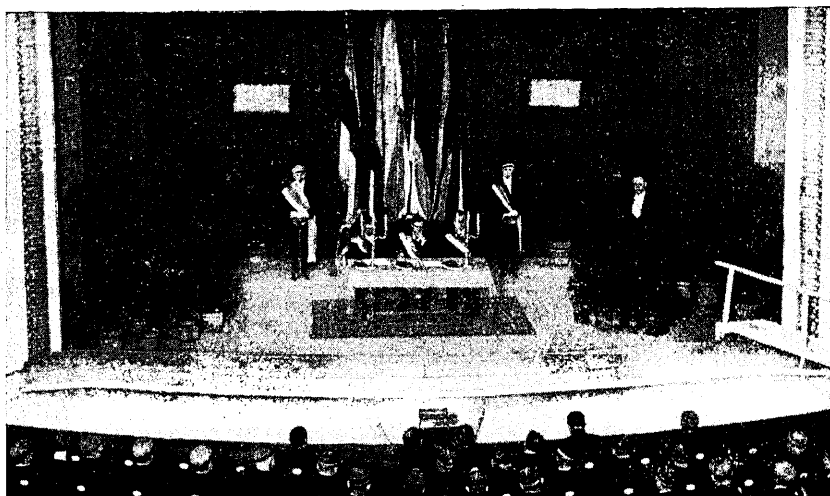
Aga kas meil on traditsioone, mis nooremad võiksid pärida vanadelt? Kas on midagi, mis peaks üle kanduma möödunud põlvteelt tõusvatele tulevastele põlvteele?

Minu arusaamise järele — ligikaudu tuhat aastat on eestisugu rahvad vajunud ajalooliselt allamäge. Sedasama

sündis Eesti rahvaga: 18 sajandi lõpuks paistis tema olevat veel mingisugune looduseline olemus, mitte enam rahvas. Kuid natuke üle sajandi on alanud Eesti rahvas uuesti sammumist, ülesmäge, kõrgemale. Esialgu isikliku vabaduse omandamine, siis majanduslik enese kindlustamine, vaimlise loomingu arendamine, rahvuslik iseteadvus, viimati oma riigi loomine ja oma riigi kaitseks kangelasrikka sõja võidukroonina rahu — tähistavad viimisel sajandil praeguste ja möödunud lähemate põlvete teed. See on tee, mida kaudu tuleb minna edasi noorel põlvteel, see on traditsioon kõrgema ja suurema rahvusliku olemise mägitippudele, mis peab üle kanduma möödunud põlvteelt tulevastele tõusvatele põlvteele.

Aga ka varem seda on olnud seda, mis seisnud ka hilisema aluseks. Ka neil aegadel, kui pealtvaatajale näis olevat Eesti rahvas kadunud, ei kaotanud Eesti rahvas oma meelt, usku enesesse ja oma võimisesse. Rahvas uskus, et tema geenius on ainult ajutiselt vangistatud, kangelane on neetud kalju külge, kettidesse, kuid ühtlasi lootis, et purunevad ketid, puruneb kalju, Kalev jõuab koju ja kahel otsal löövad piirud uuesti lausa lõkendama. Seesama usk enesesse, seesama usk oma rahvusliku geeniusse võimisesse, isamaa-armastus ja kindel

Kokkuvõtte tervitusest, mis öeldud EKL'i 15. aastapäeva aktus 23. märtsil 1930. a.

EKL i aktus.

mehemeel töös ja tegevuses on olnud selleks sisemiseks jõuks, mis kandnud Eesti rahvast ka tema uuesti ülesmäge sammumisel viimasel sajandil. Ja seda tuld, seda usku peate teie, noored, endas kandma ja edasi andma. Nüüd räägitakse sagedasti riigi tüdimusest, ükskõiksusest. Kuid ärge laske teie seda tule kustutajail, ärge laske kustuda rahva igavesel elu tulel. Ja millest see pessimism? Meie oleme väike-rahvas, õeldakse. See on õige. Kuid just väikesel on võita, suurel vaid kao-

tada. Ka suured rahvad on saanud väikestest, mitte sündinud suurtena. Nõnda siis, edasi tuleb minna esiisade teed, julgesti, kindlasti ja julgesti.

Eesti korporatsioonidel ja tänasel jubilaril — EKLil — on ülesandeks seda mineviku traditsiooni korraldatud kujul üle viia ja edasi anda tulevastele põlvedele. Selleks olgu temal õnne. Ikka edasi, kõrgemale, ka kui tarvis läbi raskuste kõrgema ja suurema ja päiksepaistlikuma tulevase Eesti poole!

Eesti ja Soome sama rahvas.

Esimene eestlane Ak. Karjala-Seura liikmeks.

Iseenesest mõistetavaks tõeks on saanud asiolu, et tugev patriotism ja rahvustunne on hõimuküsimis hõimurahvaste suhtes ligindajaks, mitte kaugemaleviijaks. Rahvustunne, see on kuuluvuse tunne, perekonna tunne. Seda sama on hõimutunne.

Ja näib, et see ei ole ainult pävakordne kerge hõimuvaimustus, mis tahab ära kaotada vahe eestlase ja soomlase vahel, vaid et sel on sügavamad juured. See on sama tunne, mida sõnastas läinud Üliõpilaspäevil „Vanemuises“ rektor J. Köpp oma noorusmälestiste „sama kansa'ga“, ja mida Vilho Helanen esitas Eesti vabadusvõitluses appi tulnud soomlaste veendena.

Kui nüüd nii Eestis kui Soomes on hakanud rahvustunne ikka tugevamini liikuma ka hõimuküsimuste suunas, on hakatud end pidama mitte ainult vennasrahvaiks vaid ka samaks

rahvaks, siis oleks aeg mõlemal pool lahte seda põhimõtet üle kanda ka tegelikkusesse vahekordadesse.

Kuna meie s. o Eesti ja Soome akadeemlaste pere ja noorsugu on hõimualal olnud vanadele õpetajaks, siis peaks ta ka siin esirindes samumuma, **meie akadeemilistes rahvusliikudes organisatsioonides peaksid kaduma vahed eestlase ja soomlase vahel.**

Esimesed sammud on astunud mõlemal pool lahte. Soome osakundadesse on eesti üliõpilasi kuulunud liikmetena. Meie üliõpilasorganisatsioonid pole soomlastega nii tihedas kokkupuutumises olnud, kuna Tartu Ülikoolis soomlasi vähem õppinud kui Helsingis eestlasi, ja selle tõttu on nad piirdumalt jäänud kaasvõitlejate „eestisoost“ päritolu nõuetele.

Oleks aeg neid põhimõtteid üles võtta ulatuslikumalt. Eriti korp! korp! ringkonnad, kes väga teravalt on üles seadnud rahvusliku päritolu nõude, nii et reservatsioonid on võimaldunud ainult viilistlaskogude piirides (nii kuuluvad korp! Sakala viilistlaskonda soomlased prof! prof! Kalle Väisälä ja Arno Rafael Cederberg). peaksid vennasrahva ksv! ksv! suhtes sefsukohti revideerima. **See küsimus ongi üles tõstetud kogu EKL i ulatuses.** Ja ei ole arvata, et kui korp! korp! oma liikmete „eestisoost päritolu“ mõistet laiendavad ka soomlaste peale, et siin kellegil Eesti Üliõpilasorganisatsioonil oleks põhjust siin veel kõhelda.¹⁾

Eeskujuks peaks olema meile Akadeemilise Karjala-Seura samm, kes hiljuti võttis omale esimese eestlasena liikmeks Frater Es kicus Otto L e e s m e n t'i. Ometi on A.K.-S. just eriliste ülesannetega rahvuslikul alusel seisev organisatsioon.

Akadeemilise Karjala Seltsi deklaratsioon.

„Soome rahvuslik akadeemiline noorsugu on juba kauemat aega ikka suurema imestusega jälginud seda teguviisi, kuidas meie oma maa välissuhteid on arendanud. Aja jooksul on selgunud, et meie ametlikult poolt ei ole tahetud teadlikult läheneda nendele maadele, kellega meil ühised elulised huvid. Selle vastu on meie maad juhitud hädaohtlikku „hiilgava eralduse“ seisukorda. Eriti on imestust ja pettumust sünnitanud see külmus, mida meie maa ametlik välispoliitika on aastate jooksul väljendanud meie hõimu ja lähedase naabermaa Eesti vastu. Soome rahvuslik üliõpilasnoorsugu tunneb sügavalt, et meie maad ühendavad vennasrahva Eestiga tugevad sidemed, et Soome ja Eesti vahel seepärast peab valitsema täiesti usalduslik vahekord ning et nendel, kuni see veel hilja pole, tuleb endi vahel püüda luua nii lähedat koostööd kultuurilisel, majanduslikul ja poliitilisel alal, kui see kahe rahva vahel üldse võimalik.“

1) Üliõpilasseltsidest on meil oleval andmel senini „Veijestol“ soomlasi viilistlasi (prof. Tallgren).

Soome üliõpilasnoorsugu ja Eesti.

Sageli tarvitatakse sõnu — „mida noorsugu täna, seda kogu rahvas homme“. See omandab mõtte siis, kui noortel täiesti midagi omapärast, kui noorte püüded omandavad reaalse, sihiteadliku suuna, tekitavad kindla erilaadilise elusuhtumise. See sünnib siis, kui noorte ringis tekkind elusuhtumine suudab püsima jääda põlvküpsemasse eluaastasse jõudes, on kohandatav ka koos aastatega tekkiva tagasihoidlikuma mõtteviisiga.

Soome praeguse noorsoo seisukoht rahvuskultuurseis ja välispoliitilistes küsimusis on põhjalikult vastolus vanema põlve seisukohaga. Ei ole siin tege mist tavalise temperamendi vaheta, noorte radikalismiga vanade konservatiivsete vaadete vastu, vaid on küsimus päris erisuundadest Soome kultuuri poliitikas. Ei ole see äkki üles ker kind, sama kiirelt mööduda võiva nähtusena, vaid see on suur murrang, mida ju kaua ette valmistatud ja osavalt ning sihiteadlikult juhitakse.

Soome vanema põlve arusaamise järgi kuulub Soome kultuuriliselt ja poliitiliselt Skandinaavia riikide hulka — noored ütlevad, et Soome tulevik on koostöös teiste Soome-Ugri rahvastega. Noored on väga rahulolematud praeguse olukorraga, kus rootsi keel ja meelsus, jut rootsi keel ja meelsus, kasutavad erilise pitseri nüüdsele Soomele. Nad on rahulolematud sundusega õppida ja tarvitada rootsi keelt, on vastu 10% vähemusrahvuse erioigustele, püüavad vabanemisele poliitiliselt ja kultuuriliselt Rootsi mõjust, nõuavad soodsaid arenemisvõimalusi Soome rahvuslikule kultuurile.

Noorte püüete ideeliseks kandjaks on Akadeemiline Karjala Selts, mille ümber koondund üle tuhande akadeemilise pere mees liikme. Ei eksi ka palju kui ütlen, et kõik, 100% soomlasist üliõpilasist on A. K. S. mõtteosalised. Neile liitub innustusega ju arvukas kogu vanemaid akadeemilisi kodanikke, töötavad

koos A. K. S.-ga rida teisigi organisatsioonide. Et too liikumine eluvõimne, et siin maksev — „mida täna noored, seda homme kogu rahvas“ — näitab A. K. S. liikmete ja poolehoidjate püsiv juurdekasv, suurenev poolehoid seltskonnas, ajakirjanduses, kogu avalikus elus.

Lisaks kultuurpoliitilistele ülesannetele on see, n. n. aitosuomalaisuus'e liikumine püüdnud mõjutada ka Soome välispoliitilist suhtumist. Teravalt on arvustatud Soome ametlikku välispoliitikat, süüdistatud teda liiges Rootsi sõbralikkuses, Soome rahva tõsistele huvidele vastutõötamises. Eriti ollakse rahulolematud Soome senise suhtumisega Balti maile, eeskätt Eestile. Ja eriti viimasel ajal on sageli sellaseid mõtteid avaldatud ja ajakirjanduse kaudu levi tatud ka laiemasse ringkonda desse, mis sääl ka elavat vastu köla leidnud.

Lisaks A. K. S. avalikule kirjale Eesti Vabariigi 12. aastapäeva puhul, on mainitud küsimusi käsitatud mitmel korral Soome ajakirjanduses, millised seisukohad moodustavad aluse Soome üliõpilaskonna välistegevusele. Nii kirjutab mag. O. Oksala, Soome üliõpilaskondade välistoimkonna juhataja, Yliopilaslehti nr. 4 juhtartiklis „Suhteemee ulkomaihin“, muuseas järgmist: „Soome üliõpilased ei saa aru, ega või hääks kiita seda külmust, mida meie ametlik välispoliitika on aastakümneid osutand lahetaguse vennasmaa suhtes, nemad on pidand tunnustama õigustatuiks need süüdistused, mida Eesti poolt Soome-Eesti suhtumisest lausutud, ette heited sellest, et Soome välispoliitika juhtimine on täiesti rootslaste määrata.“

Õigem küll rootsimeelsete määrata, mis ka järeldub järgmisest lausest: „Meil on püütud vaid meeleehtlikult läheneda Rootsile, sellest hoolimata et Rootsi poolt on kord teise järgi ikka selgeminä mõista antud, et

sääl ei soovita liituda meie maa ga sarnaseiks ühistoiminguiks, millest oleks meile mingisugustki reaalselt kasu, muud kasu kui suur au kuuluda Skandinaavia kultuuri piirkonda. Selles rootslase ees lipitsemises on viimasel ajal mindud nii naeruväärt kaugele, et kui Rootsi poolt on osutatud teatavat huvi Balti maade vastu, on meilgi alatud vaatama neile maile vähe hääsoovlikuma pilguga! On muidugi hää, et meil ka edaspidi kas või sarnasel teel hakatakse tundma suuremat sümpaatiat Eesti vastu, kuid iseloomulik, et selleks pidime eeskuju saama Rootsist.“ (Kogu artikli, millest võetud käesolev ja järgneva id väljavõitteid, trükkis ära „Helsingin Sanomat“, oma poolt juurde lisades pooldava märkuse).

Kus aga midagi laita, sääl õigem tee püüda luua midagi paremat. Ja on leitud, et üliõpilaskond peab andma ka selles eeskuju, valmistama pinda Soome välispoliitika suuna muutmisele, luues ja arendades suhteid naabermaadega. Üldiselt on üliõpilaskond, eriti pääle maailmasõda, hakanud elavat huvi tundma oma maa välispoliitika vastu. Rahvusvahelise üliõpilasliidu (CIE.) iga-aastastel kongressidel, millest osa võtavad pea kogu maailma üliõpilaskondade esindajad, on sageli paljudes küsimusis otsustandvaid olnud poliitilised mõjutused üliõpilaskondade vahakordi ja seisukohti; määrand vastava maa välispoliitiline suund. Töötavad ju paljudegi üliõpilaskondade välistoimkondi alalises kontaktis välisministriumiga.

Soome üliõpilaskonna tugevas rahvustundest juhitud vä spoliitika on aga vastupidiselt Soome ametliku välispoliitika Rootsi orientatsioonile, sattund teravasse konflikti Skandinaavia üliõpilaskondadega, mis vast põhjustand ka eriti aktiivset koostööd lõuna naabritega. Nimelt on saand tüliõnaqs Skandinaaviaga kaks asja, n. n. keelekõsimus ja Länsi-

Pohja küsimus. — Põhjamaade üliõpilaskondade kongressi pidamisel Stokholmis 1928. a. keeldusid Skandinaavia riigid tunnustamast soome keelt kongressi ametlikuks keeleks rootsi, taani ja norra keele kõrval, samuti lubamast õigust seda tarvitada üliõpilaskondade vahelistel nõupidamistel.

Samuti lõppesid tagajärjetult Soome üliõpilaskonna katsed Länsi-Pohjas asuvate soomlaste keeleliste õiguste jaluleseadmiseks, saada vähimaiki toetust ja poolehoidu Rootsi üliõpilaskonnalt.

Nimelt elavad Põhja-Rootsis 30.000 soomlast, moodustades võrdlemisi laialdast maa-alal rahvuslase enamuse. Sihilikult on Rootsi poolt tehtud rootsistamistööd nende keskel, — ametkohtades tarvitamisõiguse olles ainult rootsi keelel, palju isegi umbkeelseid rootslasi ametnikke. Samuti ei õpetata koolides üldse soome keelt, keelatud selle tarvitaminegi, mis tõttu koolitöö tulemused väikesed, õpilaste tulles ainult soome keelt räägitavaist kodudest. Rahvusvaheliselt tunnustatud vähemusrahvuse õigusi nõuavad soomlased ka oma hõimlasile Rootsis.

Ametliku välispoliitika ka selles küsimuses tagasihoidlik olles, asus Helsingi Üliõpilaskond asja eestvõitlejaks — kuid seni tagajärjeta. Välismaade tutvustamiseks selle küsimusega otsustati välja anda prantsuskeelse raamatuna vastav kirjavahetus Soome ja Rootsi üliõpilaskondade vahel ühes juurdekäivate seletustega. Raamat ilmub pea, ning loodetakse seeläbi mõjutada ka Rootsi avalikku arvamist.

Küll on ametlik läbikäimine jälle jalule seatud 1929. a. kevadel Kopenhagens peetud nõupidamise tulemusena, kus tunnistati soome keel teiste põhjamaade keeltega samaväärseks kultuurkeeleks. Läbikäimises tarvitamisõigust oldi nõus lahendamaga aga ainult ametlikkude esindajate nõupidamistel, aga ei üldistel üliõpilaskongressidel.

Need kogemused on kirjutand et „... loomulik on, et seni

liiga virgalt harrastatud suhted jäävad teisele kohale“ (Aitusuomalainen 14. II 1930). Küll deklareerivad, et nemad ei taha sugugi ajada Rootsi vaenulikkude poliitikat, „midagi ei takistaks meid olla sõbralikes suhtes rootslastega, kui ei oleks ülalmainitud kahte küsimust, sest Soome üliõpilased ei või loobuda nõudmast algelisemaid inimõigusi hõimlasile ja lugupidamist omale keelele“ (Ylioppilaslehti).

Kuid „tähtsamaks punktiks üliõpilaste välispoliitilises programmis on senisest paremate ja lähemate suhete loomine nende maadega, kes asuvad samas seisukorras kui Soome ja kellel seepärast teostada samad ülesanded. Sellisteks maadeks on Balti riigid, neist aga eriti Eesti. Meie, Soome üliõpilased, tunne me elavalt, et meie rahvas on seotud meie lõunapoolse vennasrahvaga ühiste hädaohtude ja ühiste kasude sidemetega, ja seepärast on meie püüdeks, et koostöö nende kahe rahva ja riigi vahel kujuneks nii lähedaseks kui vähegi võimalik“ („Ylioppilaslehti“ nr. 4 — aug. O. Oksala). Ja samas edasi „Soome üliõpilasnoorsugu püüab sama tegevusvõimaluste piires sellele, et Soome pääseks nüüdsest hädaohtlikust „hiilgavast eraldumisest“, looks lähimad ja kindlad suhted nende maadega, eeskätt vennasrahva Eestiga.“

Ja koos sõnadega on käind ka teod. Vahekord Soome ja Eesti üliõpilaskondade vahel on eriti viimastel aastatel muutunud väga südamlikuks, on laienenud koostöö, mille parimaks tõendusiks — möödunud aastal Tartus peetud IV Soome-Eesti üliõpilaspäevade hiilgav kordaminek, sagedased vastastikused külaskäigud, sõpruslepingud üliõpilasorganisatsioonide vahel, stipendiumid jne.

Ei saa aga kõrvutamata jätta seda nähet, et samal ajal, kui üliõpilaskondade vahelised suhted erilist lähendumist näitavad, samade riikide vaheline koostöö vägisi samavõrt langeda ähvardab.

Rääkides koostööst Soome üli-

õpilaskonnal oma välisministeeriumiga, ütleb O. Vanne, Soome Üliõpilaskondade Liidu peasekretär: „Täielikult võimata on see juba selle Skandinaavia-Saksa sõbraliku poliitika pärast, mida taotleb nüüdne ametlik välisajade juhtimine, mis on täielises vastolus sellele baltisõbralikule liidupoliitikale, mida harrastavad nüüdsed soome üliõpilased ja mida ka kogu Soome rahvas saab nõudma ju lähemas tulevikus“ (Aitusuomalainen 14. II. 30). Mag. O. Oksala ütleb: „Arvan, et noorsoo ja eriti üliõpilaste teistsugune, soojem suhtumine Eestisse on vast põhjustanud, et Eesti rahvas ei ole veel lõplikult pahandund Soomele. Sel ajal kui Soome mõõduandvad ringkonnad on täitnud ainult kõige formaalsemaid kohustusi Eesti vastu, on noorsoo suhtumine annud lootusi suuna muutmiseks ja heledamast tulevikust“ (Ylioppilaslehti.).

Paljudi vastutamist on leidnud Soome Üli-konna seisukohad, tagasi tõrjuda püütud vanemaile tehtud etteheiteid ning teravat arvustust on leidnud eriti A.K.S-i deklaratsioon, mis esile kutsund täieliku sulesõja, ajakirjanduse ümbruses olles selle vastu. Kuid sama pinevalt kaitsevad omi seisukohti Üli-konna tegelased, ning leidub pooldajaid neilgi.

Kui „Karjala“ ülalmainitud mag. O. Oksala artikli puhul kirjutab „on ju tõsi, et „hiilgav eraldumine“ ei ole sugugi eelistatav seisukoht väikesele rahvale, kuid teist võimalust meil praegusel momendil ei ole. Ei ole meie küsimuses muuta neid tegureid, mis mõjutavad selle küsimuse otsustamist“, siis kirjutab „Helsingin Sanomat“, 22. IX. 1930. samas mainitud väljavõtte — „Karjalal“ vast ei ole jõudu, kuid noorel põlvel on tulevik veel ees. Võimatumaidki näivaid kavatsusi on sellel maal teostatud noorsoo abil.“

Ja selles on veendund Soome üliõpilased!

O. Leesment.

Helsingis, 24. III 1930.

Akadeemiline Karjala Selts — Akateeminen Karjala-Seura (A. K.-S.)

on praegu kõige võimukam üliõpilasorganisatsioon Soomes. Ta liikmete hulk tõuseb üle tuhande. Üliõpilaskonna Valitsuses on tema esindajaid üle poole.

A. K.-S. asutati 1929. a. Soome vabadussõjale järgnenud Karjala vallutamise ebaõnnestuse järele. Asutajateks liikmeteks olid mõned Karjala retkest osavõtnud akadeemilased. Tal on haruseltse Turus ja Viiburis ja alaosakondi mitmes seminaris ja keskkoolis. Uusi liikmeid võetakse vastu kahe endise liikme soovitusel. Liikmeiks tohivad olla ainult meesüliõpilased. (Kuid A.K.-S. iga kontaktis töötab Naisüliõpilaiden Karjala-Seura — N.Y.K.-S.) Välismärgiks on värvid (harilikult vapimärgil) —

must-punane-roheline. Ametlikkude pidupäevadena on 12. mai (Snellmani päev) ja 6. detsember (Soome iseseisvuse päev).

Ak. Karjala-Seura sihtideks on rahvus- ja isamaatunde sütitamine ja süvendamine, Karjala- ja teiste hõimuküsimuste tutvustamine ja propageerimine. Peale üldiste hariduslike püüete on ta silmas pidanud otseselt Soome kaitseküsimusega teotsemist.

Tegelikus töös on A.K.-S. palju korda saatnud nii sisemises Soome rahvusliikumises (näit. oma pitseri vajutanud Helsingi ülikooli soomestamisele jne.), kui ka hõimutöös. Neil aladel on ta järjekindlalt välja andnud ajakirja „Suomen Heimo.“

Töö siin on — lähendada kahe rahva kõiki alasid. Töö siin on — lähendada eesti ja soome kultuurkondi.

Seda tööd kannab väikerahva toetumistarve, tahe rahvuseilgi otsida seltskonda — nimelt kõige lähemat. Ja kes on meile lähem keelelt, kauguselt, verelt, oludelt, tunnetelt, meelsuselt, sümpaatialt, — kui soomlased ja Soome?

Ja meie tunneme, et meid kannab see tunnetus ja meelsus. Tõendab ju seda üliõpilasringkondadegi soov — asuda tegelikumale hõimutööle. Ja just üliõpilasnoorsugu ongi eriti kutsutud seks tööks. „Mida üliõpilane täna — seda rahvas homme“ . . .

Aga kui noorus on valmis ja meeleolu soodus, miks siiski lonkab praegu meie hõimuliikumine?

Ta lonkab. Parematele hõimudõtutele ei tule Tartus rahvast hoolimata sellest, et kõik suuremad eesti üliõpilaskoondised deklareerivad oma tõsis ja tegelikku hõimumeelsust. „Eesti Hõim“ on raskustes. Tegelikud korraldustööd on mõne ainukese inimese kanda ja aitajaid ega vastutulejaidki pole kuskil. Ainult Soome-Eesti pidulikel üliõpilaspäevil harrastavad kõik „tegelikku“ hõimlust ja kõnestavad seda Edustuse valimistel.

Lubatagu küsida — kas on sääranane pidupäevadel hõimutsemine tegelik hõimutöö. Kas ainult niisugusteks puhkudeks kirjutatakse alla lepingule? Kas piisab ühiskondlikuks ja tegelikuks hõimutööks saadikute saatmisest teise pidupäeviks ning mõne stipendiumi annetamisest? Ei. See pole tegelik ühiskondlik hõimutöö.

Aga võibolla on veel võimalik mingi teistsorti hõimutöö.

Aha — romantika!

Tõepoolest näib see meie üliõpilasorganisatsioonide poolt mõeldav „tegelik hõimutöö“ olevat romantilist laadi. Pidupäevi veedetakse velledega koos, vahetatakse tekleid ja linte, antakse soome tyttödele musu*) ja saadakse vastu, noblessi mõttes määratakse ka stipendium — ma ei kõnele

Hõimutöö

tegelikke ülesandeid üliõpilastele.

Rida meie suuremaid üliõpilasorganisatsioone on sõlminud sõpruslepinguid soome osakundadega. Viimasel ajal on eriti korporatsioonid hakanud deklareerima suurt hõimumeelsust, ning seltside seas on seda juba pikemat aega peetud endastmõistetavaks. Uudisena teataval määral on korporatsioonide deklaratsioonides ainult **tegeliku hõimutöö** rõhutamine. Ja see on rõõmstavad kõigile hõimumeelseile, et sõnadetegemisest tahetakse üle saada.

Aga kuidas saab sellest üle?

Hõimuliikumine saab olla esialgu ikkagi ainult kahe rahva üksteise tundmaõppimise süvendamine ja selle vastastikuse arusaamise kandmine laialdasematesse hulkadesse.

Ainus tee on **kultuurpropaganda**.

Ainult sellekaudu on võimalik jõuda tegelikkude tagajärgedeni, rea alpolitikani. Kuigi vii-

masel ajal natuke põlglikult on hakatud kõnelema „hõimufiloloogitsemisest“ — just need filoloogid valmistasid säälpool lahte selle pinna, millelt meile kasvas abi raskemal sõjapäevil.

Eestlasi ja soomlasi ühendasid omal ajal peamiselt filoloogilised, etnograafilised ja folkloristlikud huvid. Ses mõttes ka arusaadav, et nende kaudu toimus kultuurilähenedamine ja et sellest nii ergalt võtsid osa just filoloogid.

Eestit ja Soomet ühendab praegu tuhat teist tihedat lõime: kogu ühis- (või vähemalt sarnas-) olude keskkond, mis haarab kõik, riiklikkudest vahekordadest seltskonnameelsuseni. Kõik see on praegu hõimuliikumise tööala. Kõik see on see tegelik hõimutöö.

Siin ei piisa üksi filoloogidest. Siin ei tulda läbi üksi literaarsete huvidega teise rahva vastu. Siin on mõttetu palja hõimumeelsuse alatine korrutamise,

*) Võrdl. „Üliõpilasleht“ l. a. lk. 185.

Parajalt *hoojilaul.* *(fokämm)* *Walden.*

I õ-lu on üürine, lillike väetab, peatada midagi:
pale me jõus. Täna on meil val kuu tuld laud, kuu kuu aet mõnija
oo-tek kind. õlu on üürine, lillike väetab. Peatada midagi:
pale me jõus, peatada midagi: pale me jõus.

(Sõnad vt. J. Kärner — Tormilüüra, cit. Üliõpilaslehe „Sakala“ erinumbris)

midagi selle vastu. Mulle paistab, et see „tegelikkus“ on kiidetav ja et ka selle hõimutsemise kaudu tilgub rinda natuke seda enesetunnet ja tugevust, mis pärast peamiselt tehakse ja propageeritakse hõimuliikumist.

Agasiski on see romantiline hõimutsemine ainult hõimuliikumise primitiivne algaste. Seega saavutavad küll üksikud meeleolu, aga hõimuliikumine kui ühiskondlik nähe, kui kahe ma ning rahvalähenemiskäik ei lähe mitte edasi. Seepärast ei ole ka säärane hõimutsemine veel tegelik hõimutöö.

Tegelik hõimutöö kui **isendlik** nähe algab seega, et omast hõimlasest tõsiselt tahetakse arusaada ja ka asutakse selle teostamisele iseenda juures. Tegelik hõimutöö kui **ühiskondlik** nähe algab seega, et seda arusaamist omist hõimlasist levitatakse rahvahulkadesse; meie juhul ennekõike üliõpilashulkadesse.

See töö pole mitte ainult pidu ja mitte ainult lõbu. Meie ei räägi pidutsemise vastu. See on häa omal kohal ja annab töötaju. Aga „romantika“ pole veel kõik. Alles pärast hõimupidu algab hõimutöö.

Kui nüüd tõesti meie üliõpilasorganisatsioonid „tegelikkust“ mitte ainult naljaks ja heaks reklaamiks ei pruukinud — siis asugu nad ka **tõhe!**

Võimalusi seks on palju.

Tartus kiratseb tegelaste puudumisel Akadeemiline Hõimuklubi. Ta on katsunud igasugustel teedel ligineda üliõpilastele. Kõiksugustelt aladelt on peetud koosolekuid, koosviibimisi, ettekandeid, nõupidamisi. Küll on pandud liikuma soome keeleõpetuse küsimuse teostamine koolides, üliõpilastele aga pole see tegeliku hõimutöö keskoht mitte ligi pääsenud! Organiseerimatuid liigub seal. Töötab ka vilistlasi ning kaasvõitlejaid seltsidest. Peale mõne naiskorporatsiooni liikme pole aga näiteks „tegeliku hõimutöö“ propageerijaid korporante seal üldse näha olnud¹⁾. Ega hõimuliikumine ole usk, mille kaudu koduski paludes võib saada õndsaks. Hõimutöö on liikumine, millega peab kaasa minema ja liigutama, kus peab kaasa aitama!

1) Kas pole siin rohkem süüdi Akadeemiline Hõimuklubi, kes viimase ajani vahepeal olnud võrdlemisi varjusurmas, nii et ta elustajad küll tänuväärts tööd teevad, aga veel pole usku annud ta elujõusse? Toim. täh.

Muidu ei tunta nähtavasti selle tööga mitte sügavalt kaasa. — Kuid loodame, et see nüüd — pärast hoogsaid valimisaegseid avaldusi — kindlasti paraneb.

Akadeemiline Hõimuklubi kaotab tuleval semestril korraldada omile liikmeile kiirhõimukursuse, kus tegeliku soome keele õpetamise kõrval esitataks ka soome kultuuri ülevaateid. Võibolla paneb see aluse soliidemale ja tegelikumale hõimumeelsusele. Aga veel varem on tarvis koguda inimesi, kes tahaksid viia tegelikkusse hõimuaadet. Ja siin peavad tulema appi kõik organisatsioonid ning nende liikmed, kes suuresti on lubanud minna tegelikuks.

Hõimuliikumist pole mõtet teha separatistlikult. Sellest ei ole suurt kasu, kui tasapisi tonksitakse hõimlust seestpidi ja omavahel.

Hõimuliikumine on ikkagi ühiskondlik liikumine, mis mõeldav ainult avalikkuses ja kõigi asjastuhvitatute kaasabil. Teda tuleb levitada. Teda tuleb tutvustada. See on tema süvendamine.

Sellepärast peaksid ka **kõik** üliõpilasorganisatsioonid, — ükskõik: kas seltsid või korporatsioonid, aga eriti need, kes on sõiminud soomlastega hõimulepinguid, — kõik nad peaksid hõimuliikumise alal töötama ühiselt sõbralikult ning hoogsas üksmeeles! Teisiti pole asjale nende tööst palju kasu.

Niisuguseks ühistööks on antud Tartus **alus**: Akadeemiline Hõimuklubi. Teda tuleb muidugi ümber organiseerida, ja organiseeritaksegi ümber, kui eesti üliõpilashõimuliikumine võtab viimaks jalad alla, toetub ühiselt sellele pinnale ning enam senisest kannab rahva sekka seda aadet, mida põhimõtteis ometi jagame kõik!

Niisuguseks ühissüvenduseks kutsutakse Akadeemilise Hõimuklubi algatusel juba lähemal ajal kokku **ühine**, organisatsioonidevaheline **nõupidamine**, kus tuleks selgitada, kuipalju tegelike hõimlasi on meie üliõpilaskonnas ja kuipalju nad tahavad ning jaksavad ära teha.

Ilmar Tõnisson.

Mõningaid rööbasjooni ja mõtisklusi...

Tartu kirjandusnädala avaõhtul peetud kõne.

Johannes Barbarus.

(Järg)

Nüüdisluu kōlaliste & väljenduseliste taotluste kõrval on aga ala, kun võime märkida otse tipp-saavutisi, — see on rütmi laikaareline & kõrge areng. Kui uhkelt ja kindla sammuga astub praegune värss! Milline hoog & plastilikkus, võrreldes varajasema loominguga. Praeguse pegasuse lakk lehvib tuulen kiirest traavist. Meid ei huvita enam paigalseis, vaid liikumine, — „mitte maastik, vaid selle tants-hõljuvus“. Ei vaadelda ainult elu, vaid tungitakse läbi asjade sügavusse. Ei nähta ainult pinda, vaid kombatakse vormi kõigen kolmen dimensioonin, näidetakse asja konstruktsiooni, ega lepita ainult kirjeldusega, jutustusega. Rahu asemelle on astunud rahutus, aktiivsus, liikumine. Potentsiaalne energia peab saama kineetiliseks, — sest oleks ka imelik: amööbki liigutab ennast, isegi eluta loodus on kalduvus liikuda (näit. aatomite grupeering, mineraalide kristalliseerimine — sümmeetria), kuis peaks siis tuk-suv süda jääma inertseks! Kõik meie elu on vahelduv rütm! Kui muutub elurütm, — peab vastavalt muutuma ka värsi rütm, — värss ise, sest elu ümber meie kihab liikumisest, kiirusest, — hõljub ekraanil, lainetab raadion.

„Kiirus ei ole korralagedus, vaid uus kord“, lausub Paul Morand, — ja meie kiirusaja värsi reeguleerijaks & korraldajaks kõlbab pigemini rütm kui teised värsitehnilised nõuded. Nii raputab värss enesest sageli riimikõidikud & vormiahelad, ning vabalt sööstab ta kirjandusse, kant pakitsevast tänapäevast. Spontaansus, dünaamilisus ei mahu sonetti, trioletti. Sellest said aru ju Whitman & Verhaeren. Ei ole siis ime, kui nüüdne luule ei harrasta enam kindlat klassilist vormi, vaid loob vormi vastava sisule, — ei lase end sulgeda, vaid suleb elu — formeerib selle tervikuks,

Ei ole siis ime, kui nüüdsvär-sen tuksub telegraaf, raadio, — uus inimene kesk ümbritsevat elu, — kui murt lillekese asemel figureerib börsisedel, — sest ka viimane lõhnab millegi järele! On vaja mõista: haista, — kõige viie meelega tunnetada meie aega! Teritage meeli kõik loojad!

Mullu surnud Léon Bazalgetté lausub Verhaereni puhul: „kõik elutingimused on muutunud, samuti inimese tunnetus. Ainult poeedid, põlaten meie sajandit, endiselt leelotavad vanu laulukesi, rahulduden sellest, millest antiikflöödidki on puhunud, — ja see sünnib ajal, kun terve ilm on uuestisünni palavikun, — lõunabast põhja pooluseni täis tegutsemist & loomisvärinat. Elektri kõrgepingelised voolud, mis meie planeeti ümbritsevad, pole puudutanud poete, pole neid värskendanud, noorendanud. Otse ime kuis nad reaalselt tänapäeva ei näe, mis otse surub pääle igast kandist. Võis nagu arvata, et tuleviku riigin, kun võidutsevad masinad ja demos, pole kohta luulel ega luuletajal.“

Ent uus aeg vajab jällegi uusi laulikuid, kes julgevad purustada traditsiooni kammitsaid. Praegu kuulub Verhaerengi ajalukku, sest uus elu rütm kannab meid. Vanade vagade värsside aeg on paratamatult mööda. On tekkinud uued dünamismi harrastajad, kes rütmi ulatavuse & kandejõu viinud kõrgepinge tulvani, kun kiirus siiski pole korralagedus, vaid uus kord.

Whitmani kodumaal on jätkat selle luuletitaani tööd, kui lauldakse Čikagost kui ilma tapamajast, kui küsitakse: „näidake mulle teist linna, laulvat nii, — pää püsti, sama uhkelt! (Sandburg!), ehk kui Ezra Pound mainib New-Yorgist:“ mu linn, mu armsam, mu blond, mu sihvakas! Nõukogude Venen rühib luule

rakenduskunstina uue ilmakorra poole, — siin tuksub masside, kollektiivide, organisatsioonide uus rütm, siin lauldakse „teras-ööbikust-koidukuulutajast“ (ent meilgi on mainit elektripeoleot!)

Juba Siuru tekkimisega võimendi uusi tuksatusi elurütmi suunan. „Noor Eesti“ kõige oma tungiga Euroopasse, oli küllalt veel kinni sümbolismi silmusein, elas oma sisemisele minale rohkem, kui ümbrusele. Erandina võiks mainida G. Suit-s'u „Elutuld“, — täis noorus likku paatost.

„Siuru“le järgnev ajalaulude periood tõi ühiskondliku sisu ja ka uue vastava rütmi meie luul-lesse: astuti raske värssjalaga, et rütmi & riimiga lütia, tallata, — et raksuva silbiga, sõnarelvaga tulistada. See on Tarapita sõjaka & energiline rünnak. Epigrammid, poliitilised groteskid on selle löökrühma kahurtules, — astuti ahelikuna, massina, — koos massiga. Sarnane oli aeg, sarnane oli rütm!

Ja kuigi heroilisele ajajärgule on järgnenud ametlik kultuur-kapitali & veidi ähmane-unine „Loomingu“ epohh, pole meie uus luule lakand püstitamast uusi väärtusi kõigil aladel. Sisemisen rahulolun tukkumise kõrval, näeme publitsevat rahutust, sismist revolutsioonilist käärimist, sest „tõelise luuletaja on ikka mässuline“, nagu lausub Whitman, ehk: „luule on aktsiooni hüüd & tahe“ (John Brown). Isegi vaikne sümbolist Mallarmé lausus: „ma ei tea muud lõhke-ainet, kui raamat.“ Seda lõhkejõudu on meie luulen küllalt. Kui seda ka uuen proosan samavõrra oleks!

*

Nõnda siis on, et luule arenden, — vana „häade aegade“ Vanemuine Eesti Parnassil on sattunud voorimehe seisukorda, keda taksiauto surnuks konku-

reeri ähvardab. Pegasus propelleriga & tiibadega pole enam unistus! Tehniliste saavutiste, progressi mõju tungib luulesse, kuuluten uut väljendusvormi, mis vastab epohhile, moodsale hingeelule: Tunneme mehaanilise ajajärgu palavikulist rütmi, tänapäeva tukset moodsa luule stiilin kui vormin. Uue luule stiil on ühtlasi uue elu stiil.

Traditsiooni traataiaga ümbritset lillaed & meeleolupeenar on liig kitsas meie lauskraadilisele ruumiarmastajale hingele. Hingatakse meelsasti autode bensiniõhna, ja töötava inimese higiõhn pole nüüdsele luuletajale võõras. Valgusreklaam on maapäalne tähestik & linnutee, ja päeval kuulame sama meelsasti teraslinde tiibade kohinat, propelleri laulu, nagu vanasti õõbikut. Vaevast vajab veel meie ajajärk unistavaid hällilaule & leelotusi, — inimkond ootab ära-

tushümne! Pisasjust on jõutud suurte läbielamusteni, hulkade liikumiseni, — masside tungini uue eluvormi poole. Luuletaja sihiks ei ole ainult uus vorm & sisu loomingun, vaid ka ühiskonnas. Luule ei kujuta ainult, vaid kujundab, loob, ehitab, — püstitab uued ideelised tähised inimsoo rünnakuks päiksepaistelise tuleviku poole. Uue luule rütm on uue ühiskonna rütm. Passiivse meeleolusemise asemelle — aktiivne looming, nõirasteenia asemelle tervis, optimistlik elutahe, kõige kiuste! Mediteeriv imetus, kahetsus kuulub minevikku: kino- & raadioeelne hingeelu jääb meile päevpäevalt võõramaks. Kõik väliselu nähud tungivad lüürikasse: teadus, alateadus, unenäod (üli-realism!), poliitika, tehnika, sport, industrialism, mehaanika, geomeetria, geograafia, arhitektuur, motokultuur, raudbetoon-

klaas, rännakud, — uus elutunetus, — kõik kajastub uuen luulen. Kiire elurütm sunnib, tõukab leidma vastavat rütmi ka kunstiloomingule. Ei ole siis ime, kui pragusen luulen rütmi reform on kindlasti esikohal, kuigi ei puudu tung luule sünteesi poole, nagu näeme seda konstruktivistide taotlusin, — et oleks ühtesulatet: Ja kõla, Ja kujund, Ja rütm!

Need uued puhangud hoovavad vastu meie — eesti moodsast luulestki. Loobun meeleldi näidiste esindamisest, sest ma tahaksin, et auväärt kuulajaskond ise vaevaks võtab kordki neid otsida & ka leida, — et korraldet kirjandusnädal ei kujuneks ainult kirjanikkude nädalaks & paraadiks, vaid et see kujuneks lugejate nädalaks, — sest lugejaist on meil suurem pööd & puudus, kui kirjanikest... (Lõpp).

Mõtteid uuest teatrist.

Teater on erilisi tingimusi olev kunst. Kirjanik, kujur, muusik — kõigil neil on loomistingimused paremad kui lavakunstnikul, neil aladel võib üksik isik, üksik kunstnik anda suurt, hoolimatat üldisest tasapinnast. Tema tõus on vahel vaid ta enese andest ja selle arengu võimalustest. Need loovad üksi oma teosed — valitseb üksiku kunstniku, üksiku personaalsuse loomingu printsiip.

Kogu ni teisiti on lood teatriga. Teatri kunst on kollektiivlooming. Ühe kunstielamuse andmiseks töötavad koos — näitejuht, terve rida näitlejaid, dekorator, tehnilised abijõud. — Ja alles nende kõigi kooskõlalise töö pingel, kõigi ühiselt saavutat kõrge tasapinna puhul saabub tõeline kunstiline etendus, teatrielamus. On raske koostada sellist kunstipüüdelist ja -võimelist kollektiivi — eriti meie raamides ja oludes. Üksikuid andekaid lavategelasi leidub meil küllalt, ent nad on laialt pillat, ei pääse esile, nende võimeid ei eksploateerita õieti.

Kõige täbaram meie teatriprobleemis on kunstiliste juhtide, näitejuhtide küsimus. Terves Eestis leidub neid vast kaks, keda tõsiselt võib arvestada. Ja Tartu teatri juures ei tööta kumbki neist.

Lavajuht vajab kunstilist intuitsiooni lavateose mõistmiseks ja tõlgitsemiseks, eriharidust lavakirjanduse ja lavatehniliste probleemide

tundmiseks, vajab näitlejate valiku, arendamise ja nende terviklikuks ansambliks sulatamise oskust. Seda kõike ei saavuteta käepöörangul.

Eriti halb lugu on ses suhtes „Vanemuise“ga, nõudliku Tartu, meie vaimuelu keskuse, ainsa teatriga. „Vanemuine“ praegusel kujul on halb. Seal töötab küll kaasa rida andekaid näitlejaid — ent teater üldkujul on halb. „Vanemuises“ puudub kunstiline organisatsioon ja kavakindlus. Praegusel „Vanemuisel“ puudub ilme ja kusagilt ei paista tõsist kunsti-taht. Puudub igasugune märgis just tollest vajalikust kollektiivsest koostööst, mis on iga kunstiteatri alus.

Mõni mängu moment, mõni siseen saavutatakse üllatavalt häa, aga seda hullemini riivab järgmise stseeni dilettantus. Ja see konarlus on just iseloomustav praegusele „Vanemuisele“. See teater läheb ikka enam ja enam kobamise ning juhuslikkuse teed. Muidugi on selles suurel määral süüdi truppi alatassane nõrgenemine, mis johtub direktori ja juhatuse hoolimatusest. Päädmääralt ses kõiges süüdi on just kunstilise juhi loidus, saamatus ja loomingu pingepuudus (kõiki etteheiteid talle ei hakka siin kordama, neid on tehtud küllalt).

Ka näitejuht loob — mitte et ainult lavastab. Kui ta piirdub lavastamisega — mida näeme kujukalt „Vanemuises“ — siis jääb ettekanne

ikkagi vaid käsitööks, mitte kunstiteoseks. Võib olla häid momente, häid üksikkujusid, aga mitte häa etendus. Mäng kuulub küll täiesti näitlejale, ent üksiku näitleja häa mäng ei määra üldmuljet, seda teevad ansambel ja lavastuslik tervik. Ning selle eest vastutab näitejuht.

Siin kerkib esile ka noorte näitlejate probleem, eriti meil, kus puudub lavakool. Isegi nii palju ei tööta nendega Vanemuise näitejuht, et kontrollida nende diktsiooni — mis on ometi kõige elementaarsem. Ei julge rääkidagi noore näitleja loomisvõime arendamisest, ka vanemate väljakujunend jõudude loomingu ilma kontrollita, juhita, suunaandjata satub tihti ummikusse. Peab olema suur ja väga tugeva enesekriitikaga näitleja, et alati vaid iseseisvalt luua, mitte kordada, omandada maneerid.

Nii kaua kui iga näitleja suurema või vähema lavainstinktiga omaette tumber kobama peab, nii kaua kui ei tunta kindlat joont, kindlat kunstilist struktuuri lavateose esitamisel — lahkume teatrist ikka rahuldamatult ja parimal juhul vaid väga segaste tunnetega.

Näiteks nõudlikem ja huvitavam lavateoode tänavuks „Vanem.“ repertuaaris: Macbeth. See etendus oli nõrk. Ei aita see, et ametlik ja elukutseline arvustus hääfahilikult suhtus.

Ei taha uskuda, et leidis pealt-

Illustratsioonid üliõpilasomaaabist.

Üliõpilased E. R. Muuseumis muustrite kopeerimisel.

vaatajaid (välja arvat kõige naiivimad ja priviilivsemate nõuetega), kes seda etendust oleks nautinud, ka kõige parema tahmimise juures nautida võinud. Mõnikord tuleb kahilus, kas meie publik üldse enam teab, et draamaetendusi nautida võiks. Nad on ehk unustanud, et seda nõuda võib. Istuvad seal vaid mingi kohustuse pärast, tahtes olla kultuurised. Ent ootusrõõmuga tõttavad ainult kinno. Teatris istumine on töö, kinos istumine — nauding. Küllap on süüdi meie teater ise. Sest ei tahaks vist keegi väita, et mõni Riia venetruupi etendus poleks nauding.

Tulles tagasi „Vanemuise“ Macbethi juure, pean toonitama, et etenduse nõrkus ei seisnud pääosalistes, vaid üldise kunstilise ilme puudumises, ansaambelis, mis allpool arvestust.

Ei rippund see kuidagi Türgist, kelle Macbethi tõlgitsusega võis olla nõus või mitte — aga kes polnud kuidagi dilettantlik, saamatu. Selle mulje määrasid lõbusad Banquo mõrvisukad, keda naeruta võimatu vaadata: selle määras Macbethi hoovkond puunukkudena ümber pidulaua, operetlik prints, kes ainsa žesti ja lausega pühib kogu stseeni traagika, paks tolm, mis tõuseb löömisel sangarite kilpidelt.

Kõik need väikesed, aga ometi nii olulised asjad tegid seekord igast teatrisõbrast vihase vaateja. Kui ei rahulda Macbethi osa kandja — hää küll! Osa on tõesti raske, seda võib juhtuda hääs teatris ja hääle näitlejale. Aga kui on lõpmatu halb tege lane, kel rääkida ainult kaks lauset, kui tal puudub iga efekujutus lava-diktsoonist ja — liikumisest — see on andeksandmatu. Siis on see mär-giks, et igasugune kontroll puudub, puudub näitejuht. Sellised asjad on ometi silutavad. Ilma karjetud ma-

janduslike kuludega. Ja kellel puudub silm nende nägemiseks ning hool nende silumiseks — see ei kõlba kunstinõudliku teatrijuhi kohale.

Ent „Vanemuise“ ümber koon-dunud ringkonnad, sellisi juhid ja teatri teede määravad näivad rahul-duvat praeguse olukorraga. See ka-hepaikne asutus — opereli- ja draa-mateater tahab ikka edasi rühkida endisel kujul pöörmata tähelepanu nõudlikumate tuulte puhangule. „Vanemuiset“ juhtivate tegelaste lem-mikuks on operett. Kui oleks „Vane-muise“ draama tugev, kui juhiks seda kindla kunstisuuna ja kindla käega isik, siis taanduks operett, mis nüüd end ajanud pukki draama kulul. Ent V. valitsevate ringkondade hinge ei mahu mõte — ilma operetita! selle sentimentaalsuse, banaalsuse ja pikantsuse segata!

Sellepärast on neile hää, et teat-rit juhib isik, kelle tahtejõudu ja loomisvõimet ei jätku väärsse, nõudliku draama andmiseks. See hoiab draama tasapinna madala ja laseb operetil ka elada.

Mineval kevadel võttis grupp Tartu harilasi ette rünnaku V ope-reti vastu. Ent V. vaikselt kindlad ja passiivses vastupanus osavad teat-rijuhid on kõigutamatud omis har-rastusis ja tõekspidamistes. Ei aita siin avalikud protestid, ei kultuur-nõukogu komisjonide sooviavaldu-sed ning prolokolid. See kõik vajub nagu rabalaukasse. On koondunud üks kindel ringkond, kes hoiab „Va-nemuiset“ oma käes, kellel oma kin-del huvisuund — operett ja vähenõud-lik sõnamäng. Nad naeratavad elu-targalt mingi suure kunsti tagaajami-sele — nemad on „Vanemuisega“ rahul nii nagu ta on.

„Vanemuise“ teatri kunstilise re-formi küsimusega on lahutamatu

seotud „Vanemuise“ ruumide ebakoha-sus kunstiteatriks. Lava ja saal on äärmiselt ebasoodsad nii esinejale kui vaatajale „Vanemuine“ sai ju ehi-tet siis, kui meie kunstinõuded ja ai-nelised võimalused olid piiratud; oli vaja näitemängu, muusika ja tantsu-saali — kõik selle ühendas praktiline meel.

Nüüd istume seal — lavalt pu-hub, aknast puhub, uksest puhub. Istudes tagapool, sirufame asjatult kaela, et näha, mis laval sünnib. Te-ritame meeleheitel kõrvu, et kuulda, mis ütles kangeline. Alatasa käis toolide nagin, suurenedes ja sage-nedes meeleliigutuse haripunktidel — nagu näit. „Kilk koldel“ lõppvaatuses.

Ärgem siis lootkem, et saame segamatult süveneda lavateose nau-timisse. On küllalt kõneldud ja nu-risetud saali pärast — aga praegune „Vanemuise“ teatri juhatus ei poolda siiski teatri üleviimist Saksa teatri ruumidesse. Kulud, mida karjetakse, ei peaks hirmutama, sest ei tehta neid ü paariks aastaks, vaid kümneteks ja nad on hädavajalikud sõnadraama pääsimiseks ja mõjule pääsemiseks.

Ja kuivõrt mugavam ning sobi-vam on Saksa teatrimaja, mis aastaid tühjana seisnud. Hää akustika, otstarbekohane kerkiv põrand, rõdu — igalt poolt on kuulda ja näha. Näitleja ei pruugi end ülepingutada ja vaateja võib ometi korra rahuli-kult paigal istudes lavaiegevust jäl-gida. Igatahes ei rahuldu meie enam teatriga, mis aastate eest kokkuhoiu põhimõttel ehitet mitmeid otstarbeid täitma.

Elu on edasi läind, kõikjal sündind suuri ümberhindamisi, ka teatri nõu-ded on kasvand ning teisestund.

Laulu ja mänguselts „Vanemuist“ ei suuda täita teatri suhtes kõiki nõu-deid. Liig lai ja mitmekesine on tema ülesannete ring. On täitsa arusaadav, et mingisugune kunstiteater ei saa õitsele puhkeda tema rüpes. Liik-meskond on seltsil väga suur ja kirju; on siin harilasi, keskmist kihti, liht surelikke. Kõigi nende arusaamised ja nõuded teatri suhtes ei suuda ku-nagi ühtuda ning oleks vägivaldsus sellele püüda.

„Vanemuises“ osutus teatireform võimatuks. Selle nõudjate seas hak-kas paratamatult liikuma uue kunsti-teatri mõte.

Uue teatri ümber peaks koon-duma võimalikult ühilase tasapinnaga ja vaadetega ringkond, keda huvitab teatri kunst ning kes valmis toe-tama tõsiseid üritusi selles suunas.

Võidakse ju vastuvaielda — meil ei lähe „kõrgem“ teater, rahvas ei mõista, ei võta osa. Aga eks olnud omal ajal nii Menningu „Vanemuisel“ kui ka „Draamateatril“ suur menu, ning ka Draamastuudio! tema pare-mal päivil?

Kas ei lähenend just nemad sellele ideaalile, kus teater oma kunstiküp-sede lavastustega annab väärtuslikke elamusi. Neis teatris ilmned kind-

Illustratsioone üliõpilasomaabist.

Soome üliõpilaskohvik Helsingis.

Juba mitu aastat oli Helsingi üliõpilasperes liikumas üliõpilaskohviku asutamismõte. Kohv on ju soomlase lemmikjook. Nagu kohvita ei suuda soomlane elada, nii ei suutnud ilma üliõpilaskohvikuta Soome üliõpilane küllalt mugavalt ja hästi veeta oma vabu hetki. — Käesoleva semestri alul täitus soome üliõpilaste palavaim soov — nad ise asutasid Vanasse Üliõpilasmajja üliõpilaskohviku. Seal on olemas suitsetajaile ja mitteduitsetajaile eri-kohvikusaalid. Soome üliõpilaskohvik on moodsamaid kogu Lääne-Euroopas. Pildil üliõpilaskohviku teatrisaal.

lalt kunstipüüdelise juhi käsi, kes oskas sulatada ansaambli nauditavaks tervikuks. Iga etendus oli kunstiline elamus. Näiteks, see Dickens'i „Kilk koldel“, mis „Vanemuisel“ hiljuti üllatavalt õnnestus, on ju õige lähedane „Draamateatri“ kilgi koopia.

Tänapäeva teatrid on teinud küllalt kompromisse publikuga, on arvestet liigagi keskmise tasapinnaga, on laskutud janditamisse.

Kas poleks nüüd lõpuks ometi aeg teatrikunst ka edendada mahakata?

Lavastada nõudlikumalt, kunstipärasemalt, kasvatada kuulajaskonda, parandada meie maitset, mis eelistab operetti sõnadraamale ning isegi viimases näeks meeeldi midagi operetlikku.

Uus teater, kunstiteater, peaks tõmbama endale kindlad sihtjooned, taotlema kindlat kunstisuunda

Siia koondunud lavategelased peavad omama küllaldaselt intelligentsi ja indu tööks

Nad peavad kõige pealt oskama kõnelda ja õieti hääldada eesti keelt, selleks sobib isegi keelekursusi korraldada.

Iga esitletav teos leiab põhjaliku käsitluse. Dramaturg hoolitseb selle eest, et näitlejad tutvuvad autori üldilmega, teost ennast õieti mõistavad.

Midagi mehaanilist, juhuslikku ei tohi olla. Ei tohiks ka välja kujuneda nii, et osa näitlejaid ainult statistidena esineb; ka neile võimaldagem oma võimete proovi. Õiges kunstiteatris ei peaks mitte harrastama „staride“ süsteemi; peaks võimalikult ära kasutama iga tegelase võimed, avastama tema parima. On tähtis hää dramaturg, kirjanduslikult haritud isik, kes kinni peab teatri kunstipärasest suunast, kontaktis on välismaade teatrieluga ning repertuaari oskab hankida igakeelsest kirjandusest. Kui on ühtlane, haritud toetajaskond, võiks tulla ka arvesse ettepanekud seal poolt. Võiks üles kerkida mingi kunstilise nõukogu küsimus. Hää dramaturg oskab luua õige vahekorra näitlejaskonnaga. Ta tõstab nende

tasapinda, süvendades draama olemuse, ajaloo ja loojate mõistmist.

Töö innustab end ja teisi! Näitleja elab vaimlise helevuse tähe all ja see kandub üle nendesse, kes tulevad nautima tema töötulemust.

Kõige tähtsam on päänäitejuht — tema teeb lövi osa tööst. Tema ei lase igal tegelasel taotleda oma stiili, vaid määrab lavastuse raamid ning nendes igale näitlejale õige koha. Näitejuht algabki selle kõige tähtsamaga: selgitamisega, kuis tema mõistab ja tahab näha lavastetavat teost — igal lavastusel on tema antud kindel põhijoon.

Näitejuht ei mängi tumma osa vaid juhib tähelepanu tegelaste puudustele, töötab koos nendega, eriti noortega.

Nii siis kunstipärane draamateater.

Kunsti taotleb ta mitmeti. Esijoones muidugi teoste valikuga nii klassilisest kui ka modern näitekirjandusest, arvestades teoste väärtusega.

Repertuaar ei koosne ükski sellest, mis tsirkuleerib välismaa lavadel — dramaturg leiutab ka iseseisvalt ilmakirjandust seni kasutamata ent sobivaid lavatüüpe. Praegused teatritõlked on puudulikud ja konarlised, uus teater toonitab hää tõlke tähtsust ja taotleb lavakeele kujundamist.

Lavateose valik võib mõnikord sidestuda mõne nimekama näitekirjaniku tähtpäevaga, dramaturg võib näit. lavastuse eelõhtul esineda sellekohase loenguga, kas ise või hankides kirjanduse-eriteadlastelt abi lavastuse esiõhtule eelneb samuti soovitus ajalehes, dramaturg märgib teose piirjooned ja väärtuse jne, nii soodustades teose mõistmist ja õiget hinnangut.

Teiseks taotleb teater kunsti-lavastusega. Igale näidendile leiab näitejuht kindlapiirdelise lavastusvormi ja oskab rakendada tegelaskonna kunstilise kogumulje saavutamiseks.

Isegi keskpärase teose päästab lavastus, ta nii inseneeribki teater varem lavastet eesti näidendeid uues kuues,

Esimeseks sammuks uue teatri loomisel on kindla toetajaringkonna organiseerimine, kes mõistaks ja toetaks tema puhtkunstilisi püüdeid nii ideeliselt kui aineliselt. Tartu eliidis on avaldat palju rahulolematust praeguse teatriga — nüüd oleks aeg sõnadelt tegudele üle minna.

Ainult omades kindlat toetajaskonda ja olles kontaktis temaga, suudaks uus teater asuda oma ülesannete teostamiseks.

Kui on olemas kontakt lava ja publiku vahel, kui on teatritoetajate ringkond osutund pidevaks, võiks tegevust laiendada. Toellegem näiteks: teatri matineed, sisaldades ülevaateid ning referaate teatri ajaloo, välismaa teatreist, tuntud lava kunstnikest, põhimõttelisest teatri probleemist, deklamatsioon, näiteid lavastusist jne; teatri näitusi, jälgides mitmeid printsiipe näit. ajaloolist, kirjanduslikku jne. teatri-päevi, mil kogu maailm koguneks teatri esindajad ja näitlejad, esineks küllalistena kas näidendeis või üksikettekandes. Iahendaks teatritegelaste omavahelise koostöö probleeme.

Nagu varem mainitud, seisaks uus teatri selja taga kindel ringkond kas seltsi või toetajate kogu kujul Tartus oleks see mõeldav akadeemilisest ringkonnadest ja teistest tõsiste teatrirühvidega harillastest.

Ei oleks vast soovitav anda uuele teatril ühe kehi — näit. akadeemilise — nime, sest akad. ringkonnad üksi ei suudaks kanda seda asutist,

Olgu ta nimi kuidas tahetakse aga on selge — kui luua uus teater, siis endisest parem ja kunstipärasem.

Ei ole mõtet raisata raha ja jõudu keskpäraseks katsetamiseks ja „näitemängu tegemiseks“ — selliseid teatrijupikesi on meil küllalt.

Tartu teatrielu on juba aastaid liikunud mõõna tähe all, kas ei oleks aeg koondada kõiki teatrirühviliisi uue tõusu võimaldamiseks, mis oleks väärt Tariu haridusihedat õhkkonda.

M. H.

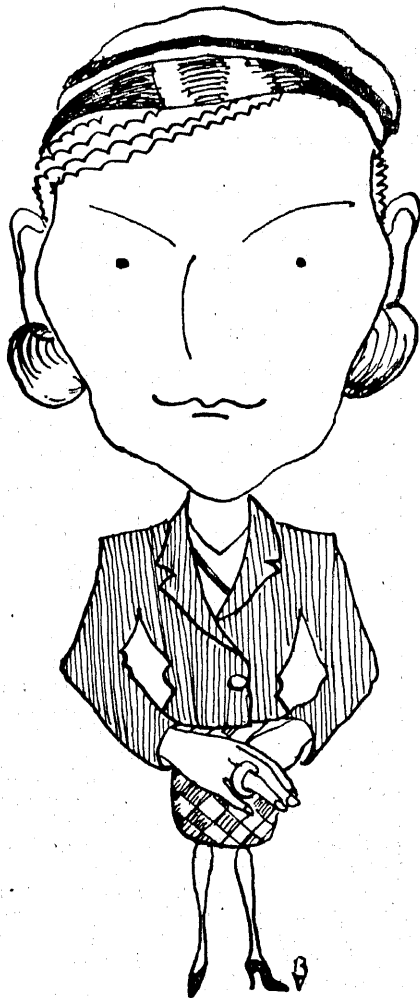
Ratsionaalsemat ajakasutamist!

Tudengid raiskavad oma õpinguist vaba aja liialt kasutult.

Ei suudeta töötada vahetpidamata. Puhkus on iseenesest mõistetav tarve. Samuti on teada ka see, et tööaeg ainult ühe ja sama tegevusega täites ei anna seda produktiivsust, mille võimaldab tegevusvahelduse põimimine tööaega. Tegevusvaheldusega saavutatakse puhkus ja värskendus selletõttu, et töö juures kasutatavate jõudude asemele vaheaegadeks teisi, vabu jõude rakendatakse. Nii osutub vaimliselt töötajate parimaks töövahelduseks sportimine.

Ka tudengile ei anna hommi-

Renate Palgi-Evert

Tulemusi VIII-st Edustusest.

kust õhtuni oma õpingute kallal istumine suurimat tulemust ja edu, vaid seda kindlustab ikkagi peale vältimatu puhkuse — magamise — see jõudude värskendus ja karastamine, mida enesele harilikultähelepanematult saavutatakse neil tundidel, millal puuduvad loengud, harjutused, kui raamatud kõrvale pandud ja tindipotil kork peal. Ja neid nõnda nimetatud vabu tunde leidub igal üliõpilasel.

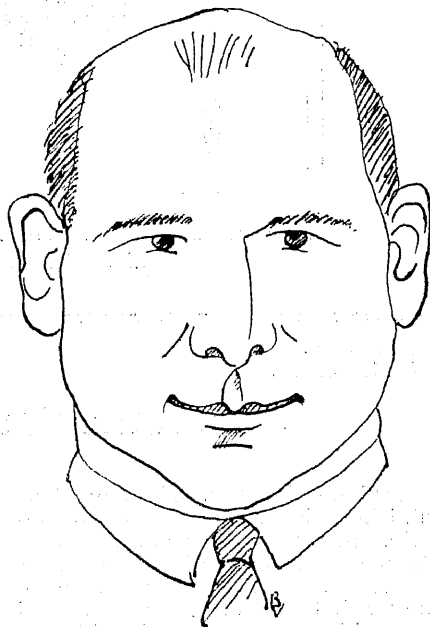
Vaba aja kasutamine ei ole kaugeltki rahuldav. Mõõdues erandist julgen väita, et suurem osa tudengeist oma vaba aja täiesti täiesti kasutult või võimalikult vähema tululikkusega ära raiskavad. Vaba ajaga käiakse täiesti hoolimatult ümber, seda sisustatakse liialt väheväärtuslikuga. Nii leidub paljudel aega ristleamiseks südalinna tänavail päevast päeva. Aga et neist mõni seda aega linnast väljasiirdumiseks kasutaks, seda näeb harva. Olgugi et sarnane rännak välja harilikult ümbritsevast kärsitusest ja ruttamisest uude ümbrusesse värskendavalt mõjub, kui tänavail tammumine. Sarnaseid, õpinguile vahelduseks harrastatavaid tühiseid ajaviiteid, nagu juba mainitud: mõttetute tänavakivide kulutamine, sisutud omavahelised keskustelud, halva literatuuri lugemine, süstemaatiline kohvikus istumine ja palju samalaadseid toiminguid, millel küll oma teatud eluõigus olemas, harrastatakse lubamatult laialiselt ja liigseis kvantumeis.

Samal ajal aga süveneb ikka enam ja enam teadmine, et tudengid vähe huvituvad vaimlisest üritusist. Ja ometi ei piirdu tudengi vaimline tööpõld ettevalmistamisega eksameile, nagu seda armastatakse väita. Küllalt on kaasatõtamisvõimalusi vaimlisest küsimisest juba tudengipõlves, mis õpinguid ei sega, vaid koguni neid soodustavad. Parema saatuse osaliseks vaimlisest harrastusist ei ole saanud tudengi juures ka sportimine, kuigi selle kasulikkus raamatu taga istujale käegakatsutamam on rakendumisest vaimliste huvide teenistusse. Muidugi ei

ole meelitatav veenda, kuid tegelikkus sunnib sellele teadmisele, et tudengite laialisel hulkadel puudub huvi üldse kõige vastu, mis pole seotud otseselt lõpudiplomi hankimisega.

Kui nüüd küsida, mispärast tudengite vaba aega peamiselt väheväärtuslik ajaviitetoimimine täidab, aja parem sisustamine aga ainult väheste poolt allakriipsutamist leiab, siis kõigi nii majanduslikkude kui ka teiste vältima-

Herman Evert

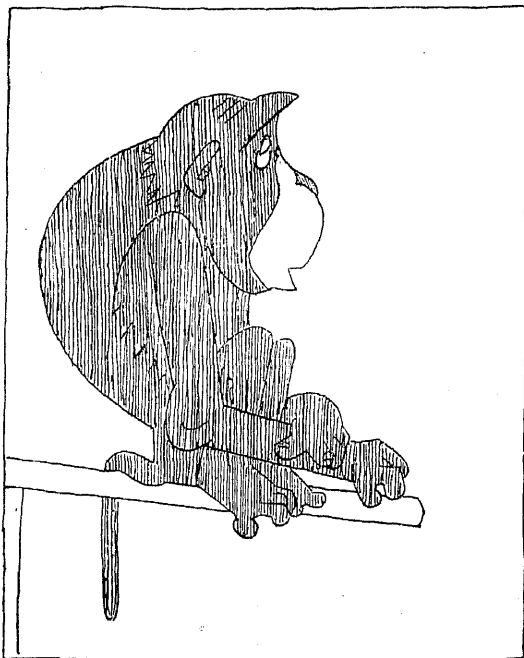

Tulemusi VIII-st Edustusest.

tute tegurite kõrval etendab küllalt kaaluvat osa tahte puudumine haarata asjade järele, mis nõuavad suuremat tähelepanu ja huvi, mis raskemini omandatavad ja mille kasulikkus momentaalselt ei nähtu. On läbi löönud vaade, et tudengielu sisustamiseks jätkub õpinguist, kõigeks muuks tulevat aeg hiljem. Ja vaba aja läbipõletamine nii, et kõik saavutatav soojus korstnasse lendub, leiab sellepärast tugevat poolehoidu, et see kõige kergemini teostatav on, kõige vähem iseloomu ja inimväärtuslikkust nõuab.

Aga nii ei või ometi edasi minna! **Vagabund.**

M-ieur Pärdic'u karjäär.

Igav oli m-ieur Pärdic'ul Hagenbecki looma-aias. Ta putkas

Eestimaale, kus talle kui välismaalasele korraldati bankett.

Polcemika.**Kommersisümboolikast.**

„Üliõpilaslehe“ märtsikuu numbris juhtisin „Naiskorporantlikkuse loomulikke piire“ pealkirjatatud artiklis tähelepanu korporantliku kommandi seosele meeste seksuaalpsüühiga, ning sellele — et naised ei või kopeerida meeskorporatsioonide ajalooliselt kujunenud korda, kui siiski pretendeerivad naiselikkusele ja neitsilikusele. Selle mõtteavalduse küllalt selgelt avaldatud tendents oli rõhutada naiskorporatsioonide olemuslikku erinevust meeskorporatsioonidest, ning et tuleb spetsiifiliselt korporantlikud jädemed kommersikorra näol kõrvaldada naiskorporatsioonidest.

Arusaadav, et see pidi tekitama nii meeskorporantide seas viha, kui ka tõrjumist nende naiskorporatsioonide liikmete poolt, kes ise peavad ennast kangeteks ja täisõigusselikkudeks korporantideks. Tõesti oligi juba samas „Üliõpilaslehe“ numbris vastus minu kirjutisele ksv! Juhhan Libe'dalt, milles ta püüab ümberlükata neid seisukohti nii asjalikus toonis, kui ka lihtsameelsemaile lugejatele taibatavas stiilis. Ta seletab, et minu artikkel olevat kirjutatud kitsapiirilise freudiaanlase seisukohalt, aga selle teooria piirideski eks-

lik; Freudi teooriaga polevat alati kriteerium ja seksuaalümboleid ei tohitavat kõikjalt otsida. Näitena ta toob paar ilmsüütut toimingut, mida võivat halvasti seletada.

Ma juhin siiski tähelepanu sellele, et ma ennast iialgi pole samastanud Sigmund Freudi seisukohtadega. Mitte ainult puht-väline fakt, et korragi kõnesolevas artiklis ei tarvitanud selle suure arsti ja uurija nime, vaid koguni teadlikult ja põhjalikult olen ikka (propageerides bioloogilist astmestikku) asetunud vastollu tema „panseksualismiga“, mille kaudu nüüd ksv! Libe mind püüab väärata täitsa lootusetult. Puht-ruumilistel põhjustel polnud mul võimalik eelmises lühikeses sõnavõtmises riivata kõiki neid teoreetilisi lähtekohti. Paraku tarvitasin ma — nagu igaüks võis näha — psühhoanalüütilist meetodit; see on aga ühine paljudele uuematele uurijatele — ka individuaalpsühholoogia on ainult tema rakendus. Psühhoanalüüs on kindlasti lootustandvam uudne psühholoogiline meetod, kui teda ettevaatlikult käsitleda ja mitte aina tühte põhiprintsiipi kõikjale projetteerida. Nüisugune — viigane! — printsiipide monism liig

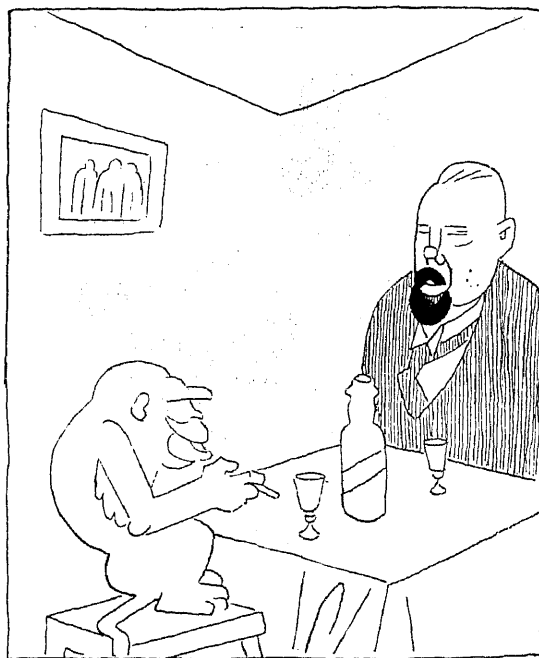
lühikeselt ja kitsalt aluselt Freudi (seksualiteet) ja Adleri (võimutahe) juures on teinud eriti laiemat publiku umbusklikuks ka metoodika vastu. Uurija saab aga aru selle meetodi singulaarsest tähtsusest, mis ne prends les faits psychologiques pour des „choses“ — nagu tunnustab isegi ta valjum kriitik Georges Politzer. Ses mõttes rakendasin teda ka selle probleemi vaatlusel, ja ettevaatlikult: on ju minu jagamis-põhjaks bioloogilise astmestiku näol põhiprintsiipide paljus (endasäilitamine: füüsiliselt — isiklikult, sooliselt, — psüühiliselt; arengtahe ning küllusetung). Seega on katse mind riivata Freudile kallaletungides — lask märgist mööda.

Arvestatagu ka eelmärkena, et ma iialgi pole katsunud väita nagu koosneks kogu kommersikord ainult seksuaalsest sümbollikast. Tunnustades printsiipide pluraliteeti, hoidun muidugi kardetavast reduktsioonist, millise vea tegi nii Freud, kui ka ksv! Libe'da edustatud A. Adler ja selle „vaim“ individuaalpsühholoogia näol. — Muidugi on kommersikorraski teisi kõrvalmomente peale puhtseksuaalse. Ouline aga, et ühegi teise keskse korraldusmõiste abil ei saa seletada kõiki olenguid ja kokkukuuluvusi selles kombestikus.

Ksv! Libe, püüdes ümberlükata minu seletust, interpreteerib igat kae-

Väledate jalgade tõttu ta ülendati klatši-
adjutandiks.

Rahanduse tervendamiseks palus direktor
ta panga juriskonsuldiks.

liigutust kommersi jooksul eri ning uue motiiviga. Aga see pole seletus — jääb jn nii täitsa mõistatuseks, miks need üksikud käeliigutused moodustavad kommersi? ja mis neid seob?

Vaadeldes aga selle kombestiku otse evidentse tsentraalsusega momendi seisukohalt pisiosigi — näeme kuidas kõik need erinähted liituvad, andes tervikuna üksikute meeste samastumise ühiste seksuaaleesmärkide kaudu. — Sellegipärast tunnus ta me ka kõrvalmotiive. Nende vaatlusest pidime aga loobuma esimeses artiklis, mille siht on selgitada peajooni seks, et tõmmata teatavaid konsekventse just naiskorporatsioonide suhtes. Kogu aine oli uus ja et oluline väljapaistaks võhikuilegi, — ses mõttes oli abstraktsioon rohkem kui õigustatud — oli paratamatu. Kui nüüd keegi püüab vastu vaielda minu tagajärgedele veel uusi lisades, siis see on asja tuuma mittetaipamine. Ainus tee oleks väärata minu tulemused...

Ksv! Libe püüab seda teha seega, et ta seletab: mina ei olevat Freudi ja psühhoanalüütilist meetodit õieti rakendanud. Seks toob ta ette järgmised väited:

Esmalt langevat stehhimisel aktiivsus paremas käes olevale teklile, mitte rapiirilile, mis vasemas. Seega ei saavat tõmmata rööbikut normaalsele seksuaalaktile mehe seisuko-

halt; see liginevat enim aktiivsele feminiinsusele.

Siin tuleb esmalt selgitada käte sümboolset tähtsust. Juba vanarahva kommetest ning ennustusviisidest (näit. kaardipanemine!) teame, et vasem käsi on „südamele lähemal“, et ta sümboolseerib subjekti „mina“. Sellepärast on loomulik, et mehed kommersil rapiiri — enda sümboolit — hoiavad vasemas käes. Müts tähendas meie seletuse järgi nais-sümboolit, mille isiklikust ainuomandusest loobuvad mehed ja ohverdavad ta ühendusele — konvendile, või ka sõbrale, kellega samastutakse. Seda seletust aina kinnitab mütsihoid paremas — sest üks ohverdamine pea sündima teatava endavõitmisega, ehk — „kõva käega“... See mütsi kahetsedes endastheitmine ja siiski-omamine aina seletab ja süvendab ohverdamis-sümboolikat. Veelgi enam see ilmneb tolle vihatunde juures, millele ksv! Libe juhib tähelepanu „empiirilise kõrvaljoonena“. Kui midagi ohverdatakse, siis ikka muukõrval endast jagusamise ning vihatundega. See on arusaadav ambivalenttunne: eseme või akti samal ajal pooldamine ning eitamine, armastamine ja vihkamine...

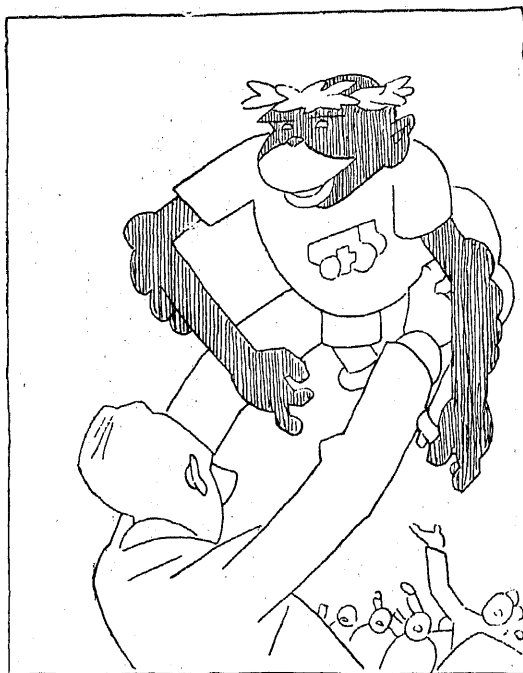
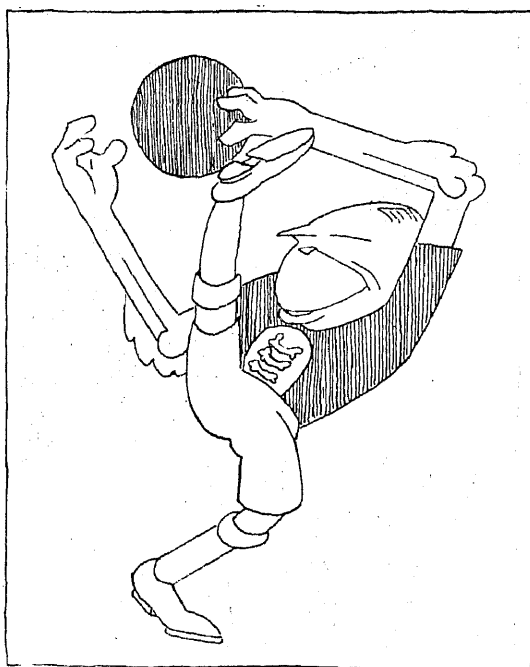
Teiseks tahab ksv! Libe kujutada kommersi peamomendina teist kohta, kui minu seletus. Ta ütleb: stehhimisel „kõige tähtsam ja peamoment ei seisa mitte teklisse augu lõõmises, vaid peapaljastami-

ses enne seda“ (Libeda sõrendus). Niisugune vaade on aga täiesti juukseidpidi ligi kistud. Mitte ainult, et jääb arusaamatuks, miks seda protseduuri hütatakse „stehhimiseks“ ja mitte „peapaljastamiseks“. Hoopis enam — kogu kommersikord muutub niisugusel raskuspunkti liigutamisel ebatasakaalukaks. Haripunktiga algaks kogu toiming; see on muidugi ebaloomulik. Konstateerigem, et on võimatu mütsi lüüa orgi otsa, kui teda pole peast võetud. See on paratamatu, mitte eritunus. Siit mingisuguse libeda freudiaanlusega otsida sugulist ekshibitatsiooni või ksv! Libeda tõise arvamuse (?) järgi kommersi haripunkti — need on mõlemad otsitud põhjendamatused.

(Järgneb ruumi puudusel)

Ilmar Tõnisson.

Trükivigu on kahjuks sattunud eelmisse artiklisse. Teise lehekülje esimesel veerul tuleb lugeda (pro: stehhya) stehhija, sama lehekülje teisel veerul (pro: tsiviliseeritud asjatal) tsiviliseeritud ajastal ning (pro: demostreerimist) demostreerimist. Viimase lehekülje viimase veerule on jäänud hoopis mõtet-häiriv eksitus: tuleb lugeda (pro: millise sugulise haaravusmomendi kaudu) missuguse haaravusmomendi kaudu.

Et ta oli kärmas jalgpalli lööma, sai ta selle ning eesti sportlased kroonivad ta spordi tšempioniks, kuningaks

Piibel, Freud ja parlament.

Keskajal piibel oli ainus seadus. Läks tuliriidale, kes mõtles teisiti. Siis jänes oli alles mäletseja loom ja naise armastus üks põrgulõõm ning kuradist kõik inimline teadus.

Meil samuti, just siinpool Soome lahte, kus rahvajuhid pappidega koos meil tegid kirjandust ja ajalehte, see sama piibel vaba vaimu poos. Ses raamatus me maise eluloos ja igavene elu oli kirjas. Ja käisime me siis kui loomad karjas, ei langenud me ette ükski roos.

Absurdi apoteos oli aeg see õnnis. Võis iga kangekaelne, sõge togu siis piiblit taha peita oma ajulogu — kõik rahva hääks, kes elas onnis, sõi vett ja leiba, leiva kõrval silku, ei väärid piiblimehe ainust pilku. Ja piiblimees see elus ise hõlbus sõi viinamarju pääle linnuprae, ja kurjalt hurjutas, etskae! et ära käest on talurahva kõlbus.

See siis kõik oli jumaline askus. Siis tuli parlament, kakskümmend piiblit taskus.

— On igal erakonnal piibel oma, sääli püha samuti on iga väike koma. Ja erakonna piibel seletada võib sama iga nähet nagu pühakiri. Ning iga erakonna mees on kuri, kui kodanik ei rända tema täherada. Nüüd me ei tunne muud kui erakonna piiblit.

Absurdiks jälle erakonna mees võib seletada iga elulise mõtte, kui tal on häbematus olla ikka ees, Ning lavastada meile parlamendi paablit.

Eks ole ju, mees ei või kokkuda. Kui ta on avastanud mõne mõtte, ning teinud leutitse, targa võtte, siis muud kui edasi ja lase minna absurdini. Mees ajab ette rinna ning salgab ära tulemuste hinna, ei hooli sest, mis tulemuste järg, kas soss, sorr-plaks või mesikärg! Nüüd Freudi järele meil tung on kihkuda.

Uus piibel see, ja eriliselt magus just nendele, kel ala nihkuda tung alateadlik suguelu valda, võib tõdeda, et iseloom on vagus

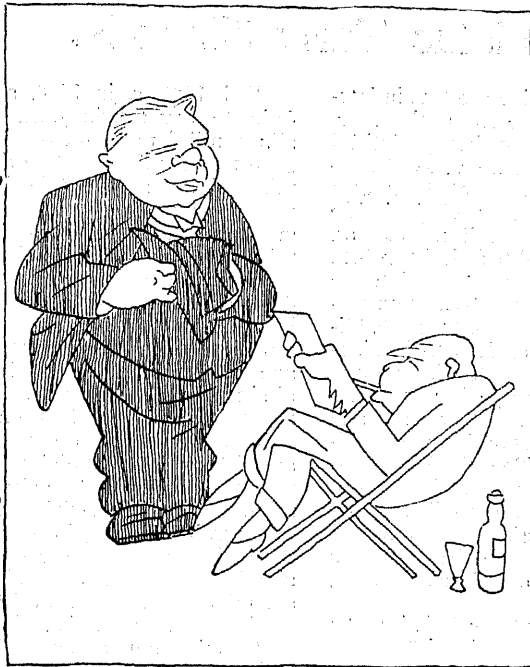
neil freudlastel, kuid rahutu on liha, ja puudub julgus võtta naist kui sellast emblusse mehe tugeva ja hella. Arg himurus — see freudilaste iha.

Kuid olgu mis ta on. Ka vahel rumalusist läeb puberteedi kärbes Freudi liimi pääle.

Ja kui ta jõuab seega libedale jääle, siis kõneleme juba kurvast õnnetusest. Absurdiks viia kerge iga nähe, kui Freud on lõõnud alaotsast pähe.

Me loeme äsja „Üliõpilastelehest“ nais-korp!idele toorest pilkamist, mis kirjutatud ühest kängest Freudi mehest. Võin kujutella seda jämet kilkamist, mis stehhimist absurdib defloreerimiseks.

Võib arvata, et veel raseerimiseks ei ole põhjust noorel lelutajal, sest muldu sellel moodsal peletajal raseerimine sugereeriks ränku asju. Mis võib küll kannatada vaene Freudi mees, kui aurukatla värk käib edestagas?

Ajalehe toimetaja palus talt kirjandusnädalaks õudseid džunglilugusid,

sest varem oli ta ajakirja kirjanduse arvustaja. Mis tast on hiljem saanud ja saab, seda loeme ajalehest.

Mis freudikristlasel küll sünnib hinges vagas veepumpa nähes oma silmi ees?

Erutamaanidele jälle piibel antud usk imedesse, igavikku. Vaim jälle aastateks võib panna likku keskaja pimedusse, mis on tagas kantud !!

Nii teate, naiskorporandid, nooremehe suust,

et õestus on — defloreerimine. Kuid asjatu siin oleks ääriveerimine, see Freudi jünger pole mitte puust, mis puutub naiste asjadesse. Ning mul ei ole põhjust tungi sesse.

Kuid ma ei mõista — selles ühel nõul ma olen freudlasega — milleks vaja teil õestaden ühisemal jõul, on lõhku kaunist mütsi? Õestaja ei ole ometi ju mitte sõdur. Te rituaal, mul õelda lubage, on pödur. Naisõiguslaste paberossi, pükse nii meele tuletab see teie mehistus. Uus värvi all teil oigu ehitis, uus rituaal ning tulevikku ränd. Ses asjus anden sõbraikkte mükse jääb teie

... ..

Akadeemilisi teateid.

Eksamite tähtpäevad põllumajandusteaduskonnas.

Rahvamajandusteadus 11. apr., maaparandus ja geodeesia 8. apr., ehitusõpetus 9. apr., praktiline zooloogia 10. apr., mullateadus ja agrikultuurkeemia 7. apr., põllumajanduslikud masinad ja riistad 12. apr., põllumajanduse ajalugu ja agraarpoliitika 12. apr., metsakasvatus 29. apr., metsakorraldus 28. apr., metsakasutus 30. apr., mikrobioloogia 12. apr.

Uus akadeemiline selts.

Ülikooli juures asuvate teaduslike seltside peres pole ühtki, kelle uurimisalaks oleks kasvatus ja õpetus. Ometi on nende küsimuste viljelemine eriti eesti olude kohaselt esmajärgulise tähtsusega.

Aastaid ju hõljunud akadeemilise pedagoogika seltsi asutamise kavatsusest on nüüd kindlamini kinni hakatud ja asutamiskooosolek tuleb pidamisele loodetavasti veel sel semestril.

Uued õppejõud.

Ülikooli nõukogu valis vaba-olevate anatoomia õppetoolile dotsendiks senise anatoomia eradootsendi, dr. med. Ernst Veinbergi.

Dr. E. Veinberg, sünd. 13. mail 1896, õppis Tallinna Nikolai gümnaasiumis, mille 1916. a. kuldaurahaga lõpetanud.

Sügisel 1916. a. astus Tartu ülikooli arstiteaduse üliõpilaseks, oma studiumi lõpetas ta 1923. a. cum laude.

Detsembrist 1918. kuni sept. 1920. a. teeninud Eesti kaitseväes.

Üliõpilasena sai ta auhinnatöö eest „Anafülalsia ja peaju“ esimese auhinna.

1922. on ta ülikoolis assistendina tegevuses närviklinikus. 1924. a. töötas Pariisis ja 1927. a. kuni 1929. a. Michigani ülikoolis Põhja-Ameerika Ühendriikides, kuhu ta komandeeriti Rockefelleri Foundationi stipendiaadina.

Dr. med. kraadi omandas ta 26. veebr. 1929. a. ja venia legendi anatoomia alal 14. mail 1929

Prof. emer. dr. med. Alek. Ucke valiti vabale kohtuliku arstiteaduse õppetoolile korraliseks professoriks kolmeks aastaks.

Teaduslikele stipendiaatidele.

mag. jur. P. Kristalile ja dr. chem. J. Kuukile pikendati stipendiumi saamist.

O-ü. «Viru» stipendiumi

osaliseks tunnustati stud. agr. Oskar Homo.

Uued õppejõud Tartu ülikoolile.

Haridus- ja sotsiaalminister kinnitas Eesti ja naabermaade muinasteaduse õppetoolile prof. k. t. mag. phil. Harri Moora ning patoloogilise ning ortopeedilise võimlemise õppetoolile dotsendiks dr. med. Bernhard Jürgensi.

Teine Üliõpilaskonna toetusnädal õnnestus keskmiselt. Suurim osa üliõpilasperest võttis toetusnädala ettevõtteid aktiivselt osa. Ühes järgnevas „Üliõpilaslehe“ numbris esitame üksik-asjalise ülevaate toetusnädalast.

Õigusteadlaste ettevalmistus Tartu ülikoolis.

Neil päevil korraldas Tartu Õigusteadlaste Selts referaat-koosoleku riigikohtu ruumes, kus ettekannetega esinesid riigikohtu prokurör R. Rāgo, riigikohtu esimees K. P a r t s ja prof. J. U l u o t s. Teemiks oli: Meie juristide teoreetiline ettevalmistus.

R. Rāgo leidis, et õigusteaduskonna lõpetajate juriidiline mõtlemisviis ja teadmised jätvad väga palju soovida. Üliõpilaste arv on ülemäära suur, õigusteaduskonna õppekavad ja õppeviis ei vasta elunõuetele jne. Mõõdunud 10 a. jooksul on Tartu ülikooli lõpetanud **727 juristi**.

Ülemal-tähendatud pahede ja puuduste kõrvaldamiseks oleks referendi arvates tarvilik piirata üliõpilaste arvu, määrates kindlaks iga aasta kohta vastuvõetavate hulga. Sundida üliõpilasi Tartus elama ja õppetööst tegelikult osa võtma, õppeviisi reformida üliõpilasi isetegevusele rakendamissuunas, pikendada tõsemestri vältust jne. Praegune tööaeg kestab 22 nädalat. Ka tuleb üliõpilastele võimaldada spetsialiseerumist.

Üks tee selleks on: praegune 4-aastane kursus läbi võtta 3 aastaga, sellele aga soovi korral juure lisada 1½ a. magistri kursus eriloengutega, seminaride ja teiste töödega (eraõiguse-, kriminaalõiguse- ja avalikõiguseharud). Tähendatud uuenduste maksmapanekut peab referent tarvilikuks seepärast, et ülikoolist tulejaid ette valmistada enam praktilisele elule. Praegu on aga seisukord säärane, et miinisteeriumid pakuvad tihti juristidele kohti, kuid vabadele kohtadele ei ole anda vastavaid isikuid — nad ei oie küllalt ette valmistatud.

K. P a r t s jagas üldiselt samu seisukohti, ära tähendades, missugused tõsised ülesanded ja kohustused on õigusteaduskonnal noorte juristide ettevalmistamisel, kellest peavad võrsuna meie kõrgemad riigiametnikud, seltskonnategelased jne. Kas meie ülikool praegustes oludes, kus üliõpilaste arv liiga suur ja õppejõudude koosseis mitte väga arvarikas, suudab täita temale pandud lootusi, see on küsitav.

Juristide ettevalmistuse üheks suureks raskuseks ja takistuseks on veel see asjaolu, et **võõras õppekeel** ei lase üliõpilasi küllalt tõsiselt läheneda ülikooli tööle. Üldiselt aga peab siiski leitama võimalusi, et need inimesed, kes kohtutes otsustavad teiste saatuse üle, oleksid hästi are-

nenud ja mitmekesiselt ettevalmistatud oma kõrge kutse kohaselt. Kõrvalainetena oleks soovitatav juristidel tutvuneda hingeteadusega, kohtuarskiteadusega jne. Referent toob ette ka selgitavaid andmeid meie juristide tarvidusest üle maa. Nii näiteks on paari aasta eest tehtud kokkuvõtte järgi selgunud, et juriste vajatakse meil kohtu alale umbes 300, advokaatideks samuti 300, riigikohtusse 25, ülikooli teenistusse 15, kohtu- ja sise-ministeeriumi 50 jne., kokku umbes 800—900 juristi. Kui juristi keskmi-seks tööajaks võtta 20—25 aastat, siis läheks meil iga aasta tarvis maksimaalselt 100 uut juristi. Tegelikult produtsseerime aga rohkem. Ka jätab soovida praegune töötensiivsus — tööde õppimisalal tehakse vähem kui vanasti. Praktilisi aineid võidakas käsitleda hakata kohe algusest peale, et huvi äratada.

Viimane referent prof. U l u o t s tähendas, et kõiki neid küsimusi, mida sel koosolekul on puudutatud, on arutatud ja kaalutud ka õigusteaduskonna koosolekuil. — Uut ei ole siin midagi.

Akadeemilisi teateid.

Balti Riikide Üliõpilaskonnade Keskbüroo 8-as istung peetakse 6. apr. s. a. kell 11 Tartus, Üliõpilasmajas.

Päevakorras on — Istungi avamine — Keskbüroo tegevuse aruanne — Revisjoni komisjoni valimine — Informatsiooniteste väljaandmine — Eelseisev Sell'i konverents — Suvi-olümpiaad — Keskbüroo tegevuskava pro 1930/1931. — Kassaaruanne 1923/1930 a. — Keskbüroo eelarve pro 1930/1931. — Jooksvaid asju.

Eesti üliõpilaskonna esindajatena võtavad istungist osa Üliõpilaskonna esimees Hugo Paalmann ja Välistoimkonna juhataja Harald Raudsepp.

Mag. rer. vet. K. Kongo

kinnitati aj. ülemääraliseks abiõppejõuks poliitilise ökonoomia ja statistika õppe-tooli juure kohustusega lugeda 2 t. näd. „Eesti põllumajandust ja lühiskaubandust põllumajanduse saadustega“ ja pidada 2 t. praktilisi töid põllumajanduse ökonoomias ja poliitikas ning agraarstatistikas.

Kui 1925. a. ja 1926. a. meie üliõpilaste arv tõusis juba 1204 peale, siis pandigi maksma **mõningad kitesendused** või kohustused, mille täitmist õigusteaduse üliõpilaselt nõutakse, nagu näiteks: kahe aasta jooksul teatava arvu eksamite sooritamist, ühe ainega kolmekordsel läbikukkumisel tehakse raskusi edasiõppimiseks selles teaduskonnas jne. Mis puutub üliõpilastele **ülikooli fõö sunduslikuks tegemisse**, siis on see väga vaieldav küsimus, mitte ükski meil vaid väga paljudes riikides. Samuti ei ole see küsimus kuigi uus, vaid selle kallal on pead murtud aastakümneid. Omal ajal kerkis päevakorrale üliõpilaste vabaduse piiramine ka Vene tsaaririigis, kuid selle vastu vaidlesid isegi tuntumad nimes teadusilmas. Loengute süsteem peab siiski jääma. Ja tõeliselt paistabki asi nii olevat, et ülikooli töö sunduslikuks tegemisega ei saada mitte seda kätte, mida sellega saada loodetakse. Ülikooli vabadusel võib ju olla mõningaid puudusi ja pahesid, kuid tal on ka omad paremused. Näiteks algab ju õppiva inimese vabaduse õieti pärast keskkooli lõpetamist ülikooli tööga. Seni on teda kistud ja keelatud, teda on eest veetud. Kui see toiming nüüd ka ülikoolis veel peab edasi kestma, millal tuleb siis see aeg, kunas inimene võiks ka iseseisvalt asuda oma saatuse määrajaks? Vabaduse võtmisel hävitaksime meie väga paljude inimeste vaba eneseavalduse ja enesevõime arenduse võimaluse.

Ka see väide, nagu peaks üliõpilasi võima **sundida kogu aja Tartus elama**, ei peaks leidma täit õigustust, kuna meil praegu veel õpib väga palju väljaspool Tartut ametites seisjaid isikuid. Edaspidi kaob see nähe iseenesest, kuna üliõpilaste vanus aasta-aastalt langeb. Kokkuvõttes tähendab härra Uluots, et teid tuleb kahtlemata otsida töö süvenduse suunas. Võimaluste kohaselt on seda ka tehtud, ning senised töötulemused ei ole mitte nii halvad, mis lubaksid öelda, et ülikoolist tulejad kõik on väga nõrgad. Ülikoolist tuleb osa nõrku, kuid sealt tuleb ka lõpetajaid, kelle teadmised on väga head. Ja kui meie ka uue, kõige parema korra maksma paneme, tuleb meil ikkagi seda arvestada, et mitte kõik lõpetajad ei ole teadmistes tühetaolised.

Üliõpilaskond

toab, et kõige suurem
EESTI RIIDE JA VALMISRIIETE KAUPLOS on

KARL ABEL
TARTUS, KAUBAHOOV 8.

Naister. ja meester. valmisriided.
Tellimiste vastuvõtmine, mis valmistatakse omas töökojas I järgu juurdeldõikajate ja meistrite poolt
∴ äri täielikul vastutusel. ∴

Nimede eestistamine ja hõimutöö Akadeemilises Emakeele Seltsis 1920.—1930. a.

Võõrapäraste risti- ja sugunimede küsimus kerkib juba algusaastal üles. Peetakse tarvilikeks alustada agitatsiooni võõrapäraste nimede eestistamiseks. Niipea kui majanduslikud olud Seltsi teisel tegevusaastal võimaldavad, asutakse kohe vastava kirjanduse soetamisele. Ilmub seltsi toimetusel prof. Kettunen'i brošüür „Nimede valik ja soetamine“, ilmub ka koguteos „Eestlastele eesti nimi“ ja nimeleidmiste hõlbustamiseks valimik „15000 uut ristinime“. Asutatakse organisatsioonidevaheline Nimedemuutmise komitee eesotsas õpetaja J. Ainelo'ga (end. Bundberg).

Nimede-eestistamise alal oli töö ja ka tagajärgede hariatmeks 1921. aasta. Kuigi ka hiljem propagandat jätkati, on see töö publiku loiduse tõttu visalt edenenud. 1923. a. kevadel asutati üldise nimedemuutmise toimkonna juurde ajutine akadeemiline harutoimkond; 1925. a. kevadel moodustati aga üliõpilaskonnas ja ühise tähtajalise nimedemuutmise korraldamine 1. mai puhul. See toimkond on igal kevadel traditsiooniliselt nime eestistamist õhutanud üliõpilaskonnas, on saatnud võõrapäraste nimedega kaasvõitlejatele meeldetuletusi ja on igati püüdnud

nimede eestistamise asja edendada. — Ja üks ole küllaldaseks tõendiseks sellest tööst needki 524 uut perekonnanime, mis on ja jäävad kõige paremaks mälestusmärgiks meie rahva omapärastumise teel.

Samuti on juba algul selge sugurahvaste uurimise ja mahajäänud hõimude toetamise tarve. Eeskätt koondub siin tähelepanu väikese läistuva liivi rahva päästmisele. Peetakss tarvilikuks liivikeelse kirjanduse avaldamine ja paari liivi noormehe rahvakooli õpetajaks koolitamine, kes siis emakeelset õpetust võiksid liivlastele anda ja ühtlasi rahvuslikku iseteadvust äratada. Järgmisel aastal (1921) ongi kaks liivi noormeest AES-i kulul Tartu seminaris õppimas, kuid juba aasta pärast peavad mõlemad seltsist olenematul põhjusil õppimise katkestama. Liivikeelsest kirjandusest avaldatakse juba 1921. a. „Liivi lugemik“ I.

Edasi jätkatakse ka Emakeele Seltsi algusaastail alustatud sugurahvaste toetamist ja uurimist. Korraldatakse korjandusi ja soetatakse toetust liivlastele, eriti Liivi Haridusseltsile liivi keele õpetamiseks ning alalhoidmiseks liivi koolides. Ollakse kontaktis liivlastega ja peetakse nende tegevust silmas, avaldatakse „Liivi lugemikke“ ja püütakse omalt pooltki liivlasi eelarve korras toetada.

Peale liivlaste on olnud teistegi sugurahvaste uurimis- ja toetamis-

küsimused päevakorras. AES-i eestkostmisel on saanud Piirimaade Kultuurkapalist stipendiumi, vajalane Dim. Tsvetkov, kes asus vadia sõnastikku kokku seadma, millise töö ta ka teostas kolme aasta kestel. Ingeri stipendium aga määrati üliõp. Aleksander Angere'le, kes käesoleva aastani on tänini töötanud ingeri sõnavara ülesmärkimisel. Edasi on saamalt Piirimaade Kultuurkapalilt 1926. a. alates AES-i kaudu toetust muretsetud kolmele setu tähtsamale lauluemale. Praegu saavad neist toetust Anne Vabarn, Irene Luik (Martina Irõ) ja Taarka Pisumaa (Hilana Taarka).

Ühenduses hõimukultuuriliste küsimustega tuleks puudutada ka „Soome-Eesti iseseisvuse väljakuulutamise aastapäeva mälestamise kapitali“, millele aluse pani juba Seltsi asutamisaastal Soome saadik Eestis hr. Reijonen, annetades Seltsile 25.000 st. tiugimusega, et selle kapitali protsendid siis, kui kapital on tõusnud 100.000 st.-ni, saaksid stipendiumina antud Seltsi liikmeile, kes sõidavad Soome keelt õppima. 1925. a. täiendas Seltsi juhatus toetajaliikmete summadest selle kapitali 100.000 st.-ni ja nüüd võidi kapitali protsente hakata kasutama Seltsi liikmeile stipendiumidena. Seni on sellest kapitalist saanud stipendiume 4 AES-i liiget-üliõpilast: hra-d H. Klein-Rajamaa, K. Mihkla, K. Hermlin ja E. Roos. A. K.

Akad. Emakeele Seltsi juubeliõhtu.

Akadeemiline Emakeele Selts pühit- ses päripäeval 2. märtsil oma 10 aasta juubelit. Sel puhul oli korraldatud üliõpilasm. pidulik koosolek ja hiljem ühine koosviibimine teelaual.

Kutsutud külalistena viibisid koosolekul rektor prof. J. Köpp, prorektor prof. H. Koppel, mõned teised professorid, kirjanik F. Tuglas, advokaat ja kirjanik F. Karlson ning teised. Esmees prof. A. Saareste avasõnas tervitas kõiki koosviibijaid ja puudutas lühidalt põhjusi, mis kutsusid esile Akad. Emakeele Seltsi asutamise.

Teadusliku kõnena kandis üliõp. G. Ränk ette prof. L. Kettunen'i kirjutise Turu käsikirja kohta. — 1909. a. leiti Turu toomkirikust rootsikeelse pealkirja all eestikeelne vaimulikkude talluste tekst, mille oli kirjutanud keegi soomlasest kirikuõpetaja Eestis ametis olles. Prof. Cederbergi ja teiste arvates on see tekst pärit 17. sajandist, ajast, millest põlvnevad Stahli käsiraamatud. Lahkumineku mõlemate tekstide vahel on peamiselt keeles. Turu käsikirja keeles

on unda suurt soome mõju. — Selle käsikirja kohta on teinud prof. Kettunen uurimistöö, mis koosolekul ette kant.

Seltsi üksikasjaliku tegevusaruande kandis ette A. Kask. Järgnevatel tervitustel tervitasid rektor prof. J. Köpp, toonitades, et selts on olnud teadusliku töö tegemisel ülikoolile tähtsal määral abiks, mag. Niinivaara, soome Kotikie- len Seura, Soome-Ugri seltsi ja prof. Kettunen'i nimel, mag. F. Leinbock Eesti Õpetatud Seltsi ja E. R. Muuseumi poolt, dots. P. Treiberg Akad. Ajaloo seltsi nimel jne. Telegraafi teel olid teritanud haridus- minister, prof. Kettunen Soomest, prof. M. Vasmer Berliinist, prof. Setälä Taa- nist ja teised Soomest.

Hiljem istuti teelauda, kus ülevas meeleolus istuti üle keskõhtuni. Peeti ka hulk lauakõnesid, muuseas P. Voo- lane poolt lutsi ja F. Leinbocki poolt liivi keeles, nii et kõvendati hõimutun- deidki. Koosolijad saatsid ühise vastu- te vituse prof. Kettunenile.

Bergmanni abiraha va- litsus oli koos.

Õppevõimaluste loomine Inglis- maal.

Veebruaris oli Bergmanni abiraha valitsuse koosolek, kus oli kõne al peale muu paar laialatulisemat kavatsust.

Nimelt on meie Londoni saadiku dr. O. Kalda poolt tehtud kirjalik soo- viavaldus, reserveerigu abiraha valitsus üks väiksem summa inglise keele õppimise edendamiseks. Teatavasti korraldatakse Inglismaal kõrgemates õppeasutistes lähemaajalisi inglise keele kursusi, mis kestavad umbes 1/3 aastat, kus õppimine ühes ülespidamisega tuleks maksma umbes 750 kr. Bergmann'i abiraha va- litsus peaks sellest summast umbes 1/3 oma summadest andma, kusjuures puu- dud summa tuleks õppijal eneselt muret- seda, osalt oleks vahest võimalik kohä peal tööga tasuda.

Bergmanni abiraha valitsus otsus- tas ettepanekuga põhimõttelikult poolt olla, küll aga peeti soovitatavaks, et toe- tus määrataks neile, kes on juba mõne õppeasutise kursuse lõpetanud ja vaja- vad vaid täiendust.

Vastutav toimetaja: Juhan Libe. Tegev toimetaja: Karl Mihkla. Liikmed: A. Ostrat, H. Rink. Väljaandja: Tartu üliõpilaskonna Edustus.

A/S. PROV. J. LILL, TARTUS.

Suurim ja täiuslikum ladu igasuguseid
kemikaale ja laboratooriumide tarvis
klaas- ja kummikaupu

A/S. PROV. JULIUS LILL

Tartu, Narva tän. 6, telefon 1-66

OSAKONNAD:

Tartu, Rüütli 10, tel. 5-49. Tallinn, V.-Viru 15, tel. 12-88

*

Parimatest vabrikutest

fotokaamerad, suurendus-aparaadid, plaadid,
pakkfilmid, rullfilmid, paberid, post-
kaardid, statiivid, justophot,
autoknips, paljundus-
raamid jne.

Üliõpilasile maksusoodustused.

KOHVIK JA KONDIITRI ÄRI H. LAAS

Tallinn, V. Posti t. 7, tel. 26-57.

Akadeemilise pere kohtamispaik.

Alaliselt saadaval oma tööstuse saadused tuntud headuses.

A. JOSSET

Asutatud 1895. a.

TARTUS, KÜÜNI TÄNAV 4

PIDU, TÄNAVA
JA SELTSKONNA

JALANÕUD

tuntud headuses.

„Üliõpilaslehe“ talitus ja toimetus

avatud teisip. ja laupäeval
kella 4–5 p. l.

Üliõpilasmaja III kord.

Saadaval 1914, 1915, 1916, 1920–1928
aastakäigud 20% hinnaalandusega.

EESTI KOMMERTS PANK

PEAPANK:
Tallinnas, Suur Karja tän. 7.

ÕSAKONNAD:
Haapsalus, Narvas, Pärnus, Petseris, Tartus,
Valgas, Viljandis.

Telegr. aadress: — „KOMPA“.

Sissemakstud põhikapital Kr. 1.400.000.—

Toimetab kõiki pangaoperatsioone.

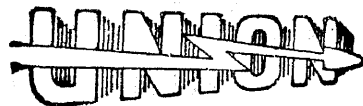
Tartu
Üliõpilaskonna
tähtsam kogumiskoht

on

KOHVIK
„LINDA“

Iga asjatundja üliõpilane
celistab Eesti tehase

jalanõusid,

millised on

moodsad,
vastupidavad,
odavad.

*

MÜÜGIL kõigis paremates jalanõude
kauplustes üle riigi.

Linnades omad vabrikukauplused.

MASINAEHITUSE VABRIK
AKTSIA SELTS

FRANZ KRULL

Tallinnas, Kopli 68.

Asutatud 1865. a.

Kodune keskjaam: 4-20 ja 19-73.

Võtab vastu igasuguseid töid
masinaehituse ja rauatöö alal.

Malmi ja pronksi vala. Igasugune malmturukaup.
Nõudke eelarveid. «» Töö eest täieline vastutus.

Järvakandi klaasivabrik

VABRIK: Järvakandis.
Tel. Lelle 7.

KONTOR: Tallinnas, Süda 1.
Tel. 15-38, 5-27.

Fourcault sisseseade valmistab moodsa mehaanilise tööstus-
viisi juures kõrgevärtuslikku

heledat tahvelklaasi

:: igas suuruses ja paksuses ::

Järvakandi spetsiaal-aknaklaas on headuselt
parem vastava sordi import-klaasist.

**Ainus mehaaniline
klaasitööstus Eestis**

Tellimised kodumaa tarvitajatelt täidetakse väljaspool järjekorda
mõne päeva jooksul, sest tootmisajaline ületab siseturu kogutarvitud
mitmekordselt.

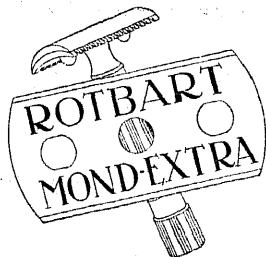
Igasugused järelepärimised lelavad kiire ja hoolika tähelepanu.

TERAD,

MILLISED TEID KINDLASTI RAHULDAVAD!

**ROTBART LILLAS
PAKISES.**

**ROTBART-MOND-
EXTRA-GOLD.**

**ROTBART
SONDERKLASSE.**

**ROTBART
LUXUOSA.**

FASCINATA KREEM

**HÕÖRUTUNA NAHASSE ENNE SELLE SEEBITAMIST,
TEEB HABEMETUUKAD PAINDUVAKS KUNI JUURTENI
JA HOIAB TEIL KOKKU HABEMENOATERI.**

EESTI RAHVAPANK

Asutatud 1920. a.

Tallinnas, S.-Karja tän. 19, omas majas.

Telefonid: 2-02, 24-13 ja 28-28.

Telegr. aadress: RAHVAPANK, TALLINN.

ÜHISTEGELISTE ASUTUSTE KESKPANK.

Toimetab kõiki panga operatsioone. Oma laialdase korrespondentide võrgu kaudu otsekohene ühendus kõigi kodumaa linnade, alevite ja rahvarikaste kohtadega.

**1. märtsil 1930. a oli Keskpanga liikmeiks 264 ühistegelise
ja omavalitsuse asutust.**

Arvete seis 1. märtsil 1930. a. Kr. 4.846.833,52.

Riigihoiukassa

võtab raha hoiule Eesti Panga osakondades ja kõikides postkontorites

Hoiusummasid võetakse vastu jooksvale ja tähtajalisele arvele.

✱

HOIUSUMMADE EEST VASTUTAB RIIK.

RIIGIHOIUKASSA on laiemate rahvahulkade poolehoidu osaliseks saanud ja hoiusummad tõusevad järjekindlalt

Pikalaenu Pank

Tallinnas, Harju tän. 33.

Pank annab hariliku protsendiga (9%) laenusid: põllumajandusele, tööstusele, ehitustegevusele, laevandusele, omavalitsustele ja ühistegelisele ühingutele.

Peale selle annab pank tähtajalisi laenusid mitmesugustel kindlustustel 6 kuust kuni 5 aastani eritingimustel soodustatud (6—7½%) protsendiga laevandusele, kaandusele, kalakaubandusele, ühispankadele, ühispiimatallitustele, seemnevilja ja väetisainete ostmiseks põllupidajatele.

Panga Keskasutuse asukoht on Tallinnas, kuid Pank tegutseb kogu Vabariigis oma volinikkude kaudu Eesti Panga osakondades: Haapsalus, Kuresaares, Narvas, Paldes, Pärnus, Petseris, Rakveres, Tartus, Valgas, Viljandis ja Võrus.

KAUBANDUS-TOOSTUS AKTSIASELTS „KREENBALT“

Tallinnas, S.-Karja 13, pstk. nr. 346.

Telefonid: 2-41, 24-66, 31-58, 31-02. Telegr. aadr.: „KREENBALT“, TALLINN.

Järgmiste kodumaa tekstiilvabrikute müügikeskkoht ja pealadu:

BALTI PUUVILLA KETRAMISE JA KUDUMISE VABRIKU

A.-S. KREENHOLMI PUUVILLASAADUSTE MANUFAK-

TUURI O.-Ü. SINDI KALEVIVABRIKU ÜHISUS, end.

VÖHRMANN ja POEG. EESTI NIIDI VABRIKU ÜHISUS.

Kõikide ülalnimetatud vabrikute saaduste en-gros müük:

Igasugused puuvillased riided, pleekimata, pleegitud, värvitud, trükitud, merseriseeri-
- - - tud, lõngad, puuvillane vatt jne. - - -

Härrade ja daamide palitute, kostüümide, ülikondade ja
- - - voodiriiDED, tekid, rätikud, villane vatt jne. - - -

Kõik sordid õmblusniiti: valge, must, värviline. Igasugused kunstiidi saadused.

RIIGI PÕLEVKIVITÖÖSTUS

JUHATUS JA MÜÜGIBÜROO:

Tallinn, Valli tän. 4.

Telegrammi aadr.: „PEAPÕLEVKIVI“.

Telefonid: 10-85 ja 11-62.

KAEVANDUSED JA ÕLIVARIK:

Kohtla-Järvel ja Kukrusel.

Õliladu — Tallinna sadamas.

M Ü Ü K:

1927. aastal: 256 338 t. põlevkivi, 3.638 t. põlevkiviõlised ja bituumenit,

1928. „ : 345.477 t. „ , 5.484 t. „ „ „

1929. „ : 372.625 t. „ , 7.057 t. „ „ „

RIIGI PÕLEVKIVITÖÖSTUSE SAADUSED:

Põlevkivi kütteks, toorõli, kütteõli, rasked õlid ja bituumen („Estobituumen“) teedetegemiseks, katusepäpi vabrikutele ja isolatsiooni töödeks, immutusõlid ja „Fenolaat“ puukonserveerimiseks, Põlevkivi-Karbolineum („Estokarbolineum“), katuselakk (katusetõrv), raualakk (asfalt-lakk) ja Asfalt-Mastiks.

MOE, PUDU-JA PESUARI

VENNAD LEPP

— TARTUS —

Kaubahoovis 2

Telef. 4-81

Promenadi 2

Telef. 13-54

Rikkalik väljavalik hoopaja kaupadest.

Veluur- ja karusviltkaabud.

Müük suurel ja väikesel arvil.

Hinnad võistlemata odavad.

A|S. OSKAR KILGAS

TRIKOO-, PITSI- JA SUKAVABRIK
TALLINN, VOLTA 3.

Suurim vabrik Eestis.

Valmistab kõrges hääduses :

SUKKI,
SOKKE,
LASTESUKKI,
TRIKOOPESU,
SIIDITRIKOOD,
SPORDIÜLIKONDI,
PESUPITSE,
PAELU.

Siidi, poolsiidi ja villaseid KLEIDI- ja PESURIIET.

KAUBAD VARUSTATUD VABRIKU MÄRGIGA JA SAADAVAL ÜLE MAA.

-- Värske ja lõbus meeolu --

tudengite organisatsioonide peoõhtutel ja olengutel on ainult siis,
kui nende laual ei puudu

E. T. K.

SÕSTRA- ja ÕUNAVEINID

ning maitsevad suupisted:

E. T. K. kilud ja E. T. K. sprotid.

Oma headuse poolest on need kaubad saanud kõikide
üldtunnustuse. Nõudke igalt poolt.

★

Pealadu: E. T. K.

TALLINN, Lai t. 39/41.

(Eesti Tarvitajate Keskühisus)

Haruladu Tartus, Maarjamõisa tn. nr. 21.

Kes omale kõige
paremat

GRAMMOFONI

soovib, sel pole kaht võimalust, vaid tuleb külastada meie ladu
TARTUS, RÜÜTLI 8. TEL. 4-68.

Meie
raadio saadused
on jäänud seni juhtivale kohale, vaatamata
suurele ja kibedale võistlusele.

TUTVUNEGE MEIE UUTE APARAATIDEGA. Neid kuu-
lanud, olete kuulnud kõike, mis meil Eestis ja Euroopas
paremat, ja veendute, et üheski Tartu äris pole valik
nii mitmekesine, kui meil.

Kaubamaja

„Teater & Muusika“

Tartus, Rüütli tän. 8, telefon 4-68.

L
I
V
O
N
I
A

ÕLU
MÕDU
LIMONAD

TARTUS, KALDA 5/6 TEL. 2-38

Iga tudeng nõuab ainult
EESTI ÕLUT.

Tehase saadused tuntud kõrges
hääduuses!

Hind 25 senti.